

มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

คำสอนชั้นปริญญาตรี 4

พุทธศักราช ๒๔๗๗

กฎหมายการเลือกตั้ง

โดย

หลวงประเวศกัษณกุล

กฎหมายการเลือกตั้ง

หน้า

ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศไทยคือวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ราษฎรได้มีส่วนในการปกครองประเทศหรือไม่.....๑

ประเภทแห่งสิทธิการออกเสียงเลือกผู้แทนราษฎร ๔

ผลแห่งการออกเสียงเลือกตั้งโดยไม่จำกัดคุณภาพเกี่ยวกับทรัพย์สิน สัมบัติ หรือเกี่ยวกับวิชาความรู้ มีอย่างไรบ้าง.....๔

สิทธิควรได้รับอนุญาตให้ออกเสียงได้เพียงใด.....๖

การเลือกตั้งโดยผู้แทนราษฎร หมายความว่าอะไร?.....๘

ทางใด ในการเลือกตั้งโดยผู้แทนราษฎร๙

ทางเสียในการเลือกตั้ง โดยผู้แทนราษฎร.....๑๐

การเลือกตั้งโดยจำกัดคุณสมบัติของผู้ที่สมัครรับเลือกและของผู้ที่มีสิทธิออกเสียงได้ คืออะไร.....๑๑

การจำกัดสิทธิออกเสียงตาม รัฐธรรมนูญ ของนานา ประเทศ๑๑

(๑) ทรัพย์สินสมบัติ.....๑๒

(๒) การศึกษา.....๑๓

(๓) ความเห็นอิสระในการทำมาค้าเลี้ยงชีพ.....๑๕

การออกเสียงเลือกตั้งบนหน้าที่ของราษฎรหรือไม่.....๑๕

ความเกี่ยวพันระหว่างราษฎรผู้เลือกตั้งและผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง เช่นผู้แทนราษฎร.....๒๐

ความเห็นของนักปราชญ์.....๒๐

เหตุผลที่ประเทศต่างๆไม่ยอมให้ผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนและเพราะ
 คำบด ๑ หรือจังหวัด ๑.....๒๓

ในประเทศที่มีพรรคพวกการเมือง ผู้แทนราษฎรซึ่งถูกเลือกขึ้น
 มามีหน้าที่ต่อพรรคพวกหรือคณะของตนอย่างไรบ้าง ๒๕

ระบอบของการออกเสียง.....๓๐

คุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนตำบล.....๕๑

คุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนตำบลหรือเป็น
 ผู้แทนราษฎร๕๓

เงื่อนไขที่ใช้สิทธิในการออกเสียง.....๕๔

ผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนตำบลได้ ต้องประกอบด้วยเหตุ
 อย่างไรบ้าง๕๕

การเลือกตั้งอาจมีขึ้นด้วยเหตุอย่างไร?.....๕๐

เหตุที่ผู้แทนตำบล จะขาดจากตำแหน่ง.....๕๔

การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร.....๕๕

สำนักหอสมุด

กฎหมายการเลือกตั้ง

วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๑ สอนกฎหมายการเลือกตั้ง กฎหมายการเลือกตั้ง
นี้โดยปกติแล้ว เป็นส่วนหนึ่งอยู่ในแผนกนิติบัญญัติ มีข้อความ
กล่าวถึงการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร แต่ว่ากฎหมายการเลือกตั้ง
เช่นของใหม่ในประเทศไทย เพราะฉะนั้นเจ้าเข้าใจว่าคงจะให้
อธิบายแยกจากอำนาจนิติบัญญัติ เพื่อให้ท่านทั้งหลายเข้าใจในหลัก
การทั่วไป เมื่อก่อนเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ
สยาม คือวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ราษฎรทั้งหลายไม่
มีส่วนในการปกครองของประเทศเลย เพราะอำนาจสูงสุด หรืออีก
นัยหนึ่ง ที่เรียกว่า อำนาจอธิปไตย ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า La Souve-
raineté nationale คือเป็นอำนาจปกครองประเทศบ้านเมืองมิได้
เป็นของราษฎรทั้งหลาย หรือเป็นอำนาจซึ่งมาจากราษฎรทั้งหลาย แต่
เป็นของพระมหากษัตริย์พระองค์เดียวเท่านั้นที่ทรงปกครองประชา
ชนพลเมือง โดยพระราชอำนาจสิทธิขาด ซึ่งเรียกกันในสมัยนี้
ว่า สมบูรณาญาสิทธิราช

ครั้นต่อมาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยประกาศ
ใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๑ บัญญัติ
ว่า “อำนาจสูงสุดของประเทศเป็นของราษฎรทั้งหลาย” และ
เมื่อรัฐบาลได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวรแล้ว ยังได้ยืนยัน
อยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับถาวรนั้น ตามมาตรา ๒ ซึ่งมีใจความ
คล้าย ๆ กัน คือ “อำนาจอธิปไตยย่อมมาจากปวงชนชาวสยาม”

นับจำเริญแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราวเรื่อยมา จนถึง (วัน
 ระยะเวลาว่างวันที่ ๑ เมษายน จนถึง วันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๖
 คือในระหว่างรัฐธรรมนูญของเราให้หยุดชะงักชั่วคราว มีบาง
 มาตราที่รัฐบาลได้ประกาศใช้ และมีกรรมาธิการเป็นต้น ใน
 ว่างนั้นอำนาจยึดที่ซึ่งเห็นอำนาจสูงสุดของประเทศตั้งหยุดชะงัก
 ชั่วคราว) ราษฎรทั้งหลายก็มีส่วนในการปกครองประเทศสยาม
 แต่ที่ทุก ๆ คนจะมีส่วนเท่าไรนั้น แล้วแต่ท่านจะนึกคิดเขาเอง เพราะ
 ว่าพลเมืองมีทั้ง ๑๒ ล้าน ทุก ๆ คนก็มีส่วนในการปกครองทั้งนั้น
 แต่ที่ราษฎรทั้งหลายซึ่งมีจำนวนทั้ง ๑๒ ล้านคนในประเทศสยาม
 หรือมากกว่านั้น จะมาชุมนุมพร้อมกันปรึกษาหารือกิจการของบ้าน
 เมืองในขณะเดียวกัน ในที่เดียวกัน เป็นอันทำไม่ได้ เพราะเหตุ
 ว่าสถานที่ไม่มีใหญ่พอประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งเวลาของประ
 ชาชนทั้งหลายก็ไม่มีว่างตามที่ต้องการ กล่าวคือ ราษฎรส่วน
 มากจำเริญต้องทำมาหาเลี้ยงชีพประจำอยู่ ถ้าที่ของละทิ้งการอาชีพ
 นั้น ๆ มาเพื่อ ปรึกษา ราชการ แผ่นดิน แล้ว ก็ย่อม ทำให้ ราษฎร
 เหล่านั้น ขาดการทำมาหาเลี้ยงชีพ และทำให้เสียผลประโยชน์เป็นอัน
 มาก เนื่องด้วยเหตุอุปสรรคซึ่งที่ได้กล่าวมาให้ ท่านทราบข้างบนนี้
 จึงจำเริญต้อง เกิดมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรมาประชุมปรึกษาหารือ
 ในกิจการของบ้านเมือง รัฐธรรมนูญไทยมากมักจะมีบัญญัติข้อความ
 ที่เกี่ยวแก่การเลือกตั้งอย่าง กว้าง ๆ ที่ตรงกับ ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า
 Le Suffrage Universel คือว่า ผู้ที่เลือกก็มี ผู้ที่สมัครรับเลือกก็มี
 กฎหมายไม่จำกัดในเรื่องคุณสมบัติต่าง ๆ ของผู้ที่เลือกหรือผู้สมัคร

รับเลือก ทั้งนี้เพื่อจะเปิดโอกาสให้ราษฎรทั้งหลายมีส่วนในการปกครองของประเทศ รัฐธรรมนูญของประเทศต่างๆ ที่ได้ประกาศใช้ภายหลังมหาสงครามแล้ว ยังได้บัญญัติไปไกลกว่านั้นคือ อนุญาตให้สตรีทั้งหลายได้ มีโอกาสเลือกหรือออกเสียงการเลือกตั้งผู้แทนเข้าในสภาผู้แทนราษฎรได้ นอกจากนี้ยังได้บัญญัติ สิทธิในการ ออกเสียงให้ความเสมอภาคแก่ประชาชนพลเมืองทั่วไป โดยกำหนดให้ราษฎรทั้งหลายไม่ว่าผู้ใดหรือยากจนมีเสียงโหวต ก็ออกเสียงได้เพียงเสียงเดียว ถึงแม้ว่าผู้หนึ่งมี มีทรัพย์สินสมบัติ มีอิสังหาริมทรัพย์ตามจังหวัดต่างๆ ก็ดี หรือผู้ที่ต้องเสียภาษีอากรเป็นจำนวนมากปีหนึ่งๆ ก็ดี ก็ไม่มีสิทธิเกินไปกว่าพลเมืองทั้งหลาย ซึ่งต้องเสียส่วยหรือภาษีอากร ๕ บาท ๖ บาท เป็นต้น คือว่ากฎหมายบัญญัติให้สิทธิความเสมอภาคให้การออกเสียงต่างๆ กันนี้ของนิคมก่อนมหาสงครามในประเทศเบลเยียมได้กำหนดการออกเสียงให้แก่ผู้ที่มีครอบครัวมากได้เป็นจำนวนหลายเสียง แต่ว่าครอบครัวหนึ่ง มีบุตรภรรยาเท่าไร ก็ไม่มีสิทธิที่จะออกเสียงแทนผู้ ที่อยู่ในความปกครองได้เท่านั้น กฎหมายนี้ได้ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ค.ศ. ๑๘๙๓ แต่บทนี้ได้ยกเลิกเสียแล้วเมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๔ และในประเทศอังกฤษ การออกเสียง มีก่อนมหาสงครามได้ บัญญัติให้ สิทธิแก่ ผู้ที่มีอิสังหาริมทรัพย์อยู่ทุกๆ จังหวัด ออกเสียงในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้ ทุกๆ จังหวัด ผลก็คือว่า คนๆ เดียวมีสิทธิที่จะออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้ หลายเสียง แต่ครั้นมาเมื่อมหาสงครามเลิกแล้ว การออกเสียงชนิดนี้ รัฐบาลก็ได้ประกาศยกเลิกไป เห็นอันว่าโดย

กฎหมายการเลือกตั้ง

มากกว่าออกเสียง ผู้แทนราษฎรในสมัยราษฎรคนหนึ่งก็มีสิทธิที่จะ
ออกเสียงได้เสียงหนึ่งเท่านั้น

ที่เห็นว่าด้วยถึง สิทธิการออกเสียงเลือกผู้แทนราษฎรมีหลายอย่าง
หลายประเภท บางอย่างราษฎรออกเสียงกับผู้แทนราษฎรโดยตรง
บางอย่างออกเสียงกับผู้แทนโดยมอบหน้าที่ให้แก่ผู้แทนนั้น ๆ เลือกตั้ง
ผู้แทนราษฎรอีกคนหนึ่ง บางอย่างราษฎรออกเสียงได้ โดยไม่นิยม
ว่าจะต้องมีความรู้และทรัพย์สินจำกัดจำนวนเท่าใด บางอย่าง
ราษฎรออกเสียงได้ต้องมีคุณสมบัติ เช่น พิเศษแล้วแต่กฎหมายจะได้
บัญญัติไว้เช่นครั้งคราว ชักตัวอย่างเช่น ผู้ออกเสียงเลือกตั้งผู้แทน
ราษฎรได้จะต้องเสียภาษีอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าจำนวนเท่านั้นเท่านั้น เช่นคน
หรือว่าผู้ ออกเสียงได้ จะต้อง เป็น ผู้ ที่ ใ้ รั บ ความ ร ู ้ ข าว ซ น น น
แล้วแต่รัฐบาลจะไต่ถามเป็นครั้งเป็นคราว สิทธิการออกเสียงโดยไม่
จำกัดคุณภาพ หรือคุณสมบัติของผู้เลือกนั้น ก็คือหมายความว่า
ราษฎรทุกคนมีสิทธิที่จะเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้ ราษฎรนั้นไม่จำเป็น
จะต้องมีความรู้หรือทรัพย์สินกับออกเสียงได้ อย่างไรก็ดีราษฎร
บางจำพวกก็ถูกจำกัดสิทธินี้บ้างเหมือนกัน เช่น สตรี เด็ก หรือ
ผู้ไร้ความสามารถ

ผลแห่งการออกเสียงเลือกตั้งโดยไม่จำกัดคุณภาพเกี่ยวกับ
ทรัพย์สิน หรือเกี่ยวกับวิชาความรู้ นั้นมีดังนี้คือ

๑. ได้รับความเสมอภาคในการเก็บภาษีอากรต่างๆ
๒. ทำให้กฎหมายของประเทศบ้านเมืองมีน้ำหนักมากขึ้น
ตราบไต่ที่ราษฎรไม่มีส่วนเข้าช่วยเหลือในการออกพระราชกำหนด

กฎหมายแล้วราษฎรยังคงมีอยู่เสมอว่า กฎหมายซึ่งประกาศใช้
นั้นเป็นประโยชน์แก่ตนได้ ซึ่งราษฎรไม่เคียดจะมีหัวใจ
ในกฎหมาย จนกว่าเขาเหล่านั้นจะได้มีโอกาสจะเข้าไปเป็นผู้ที่
ทำกฎหมาย หรือร่างกฎหมายด้วย

๓. ทำให้อำนาจของรัฐบาลมีแน่นอนยิ่งขึ้น

๔. ทำให้เกิดความรู้ โดยพลเมืองเอาใจใส่ในการงาน
ของประเทศบ้านเมืองมากขึ้น และ

๕ เป็นเครื่องมือสำหรับปรองดองในทางการ กล่าวคือผู้ที่
ออกเสียงจะต้องมีความเคารพในอำนาจของรัฐบาล เพราะตนเอง
เป็นผู้ที่เลือกผู้แทนเข้าไปนั่งในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ในประเทศฝรั่งเศสเมื่อสมัยเกิดการกบฏ คือปี ค.ศ. ๑๗๘๘
ก็ตี สมัยเมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญอีกหลายครั้งหลายคราว ต่อๆ
มาก็คือ มิได้มีการบัญญัติการออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรโดย
วิธีดังกล่าวมาข้างบนนี้ (พึงเริ่มใช้การออกเสียงชนิดนี้ เมื่อ
ค.ศ. ๑๘๔๘ คือว่าเมื่อเกิดการกบฏครั้งที่ ๒)

ต่อมาเมื่อตอนปลายศตวรรษที่ ๑๙ คือตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๕๐
ขึ้นไป วิธีออกเสียงเลือกตั้งชนิดนี้ได้แพร่หลายไปในนานาประเทศ
มีอาทิเช่นประเทศซึ่งอยู่ในอเมริกาตอนเหนือ ประเทศสวีตเซอร์แลนด์
ประเทศเดปญ ไทเริ่มใช้เมื่อ ค.ศ. ๑๘๖๘ ยกเลิกเมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๗
แล้วกลับมาใช้วิธีออกเมื่อ ค.ศ. ๑๘๘๐ ประเทศเยอรมันก็ได้
ประกาศใช้กฎหมายนี้เมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๑ ประเทศเบลเยียม ปี
ค.ศ. ๑๘๘๓ ยังมีประเทศอื่นๆ อีก

กฎหมายการเลือกตั้ง

ในประเทศไทยอังกฤษ ปัญหาเรื่องสิทธิการออกเสียงได้เกิดขึ้น
 มีหลายตอนคือ ค.ศ. ๑๘๓๒. ๑๘๖๗. ๑๘๘๔. ๑๘๘๕. และ
 ๑๙๑๘. ทุก ๆ คราวที่มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายเลือกตั้ง รัฐบาล
 ได้พยายามแก้ไขให้เข้าหาวิธีที่จะอนุญาตให้ราษฎรมีโอกาสได้เลือก
 ทั้งผู้แทนราษฎร โดยไม่จำกัดคุณภาพ หรือคุณสมบัติต่างๆ

ในประเทศไทยเมื่อเกิดการกบฏ ปี ค.ศ. ๑๙๑๗ แล้ว
 ก็ได้ประกาศใช้วิธีเลือกตั้งระบอบใหม่ทันที แต่เมื่อเกิดลัทธิ
 ขอลาเอกราชขึ้นแล้ว การเลือกตั้งระบอบนี้ก็อันสิ้นสุดหายไป

คราวนี้จะอธิบายถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องแก่สตรีว่า จะควรอนุญาตให้
 ออกเสียงได้เพียงใด คือว่า จะเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรก็ได้
 หรือจะยอมให้สมัครรับเลือกตั้งจากราษฎรก็ได้ ปัญหาเรื่องนี้
 นักปราชญ์ทั้งหลายในอารเมียงต่างฝ่ายต่างทุ่มเถียงกันมาก บาง
 ฝ่ายก็คัดค้าน บางฝ่ายก็สนับสนุน ทั้งสองฝ่ายก็ยกเหตุผลอธิบาย
 อย่างน่าฟัง ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าระนำมาถ่วงในทีนี้จะเป็นการละเอียด
 พิสดารมากเกินไ้ จึงขอกล่าวแต่เพียงว่าในสมัยนี้ประเทศต่างๆ
 โดยมากได้ยอมรับว่า สตรีก็ควรมีสิทธิออกเสียงได้ในกาเลือกตั้ง
 ผู้แทนราษฎร และยิ่งกว่านั้นสตรีที่มีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้ง
 เป็นผู้แทนราษฎรด้วย

ประเทศสยามเมื่อปฏิบัติตามกฎหมายการเลือกตั้งแล้ว ท่าน
 จะเห็นได้ว่า รัฐบาลได้อนุญาตให้ สตรีของเราได้มีโอกาสเข้ามา
 ช่วยเหลือในการปกครองบ้านเมืองด้วย กล่าวคือเป็นผู้ที่มีสิทธิออก

เสียงในการเลือกตั้ง ทั้งเป็นผู้มีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทน
ราษฎรด้วย

ในต่างประเทศโดยมาก ข้าพเจ้าเข้าใจว่าได้ประกาศใช้
กฎหมายการเลือกตั้ง ขอมอบอนุญาตให้สตรีได้มีโอกาสเข้าช่วยเหลือ
ในการปกครองบ้านเมือง เว้นเสียแต่ ประเทศ ฝรั่งเศส
ซึ่งเวลานี้สตรีชาว ฝรั่งเศสยังไม่มีโอกาสจะได้ มีส่วนเข้าช่วยเหลือใน
การปกครองบ้านเมือง ทั้งนี้ผู้ให้ความเห็นต่าง ๆ คือว่า สตรี
เป็นเพศที่อ่อนแอ ไม่ควรจะมายุ่งเกี่ยวในการเมืองอย่างหนึ่ง อีก
อย่างหนึ่งหน้าที่ของสตรีควรจะอยู่บ้านอยู่ช่อง คอยทำการบ้านเรือน
หรือเลี้ยงบุตร หรือคอยปฏิบัติสามี ซึ่งตามทางดารา ก็มีสวนช่วยเหลือ
อยู่ด้วยโดยทางปริยายในการที่ปกครองประเทศ เช่นกันว่า แนะนำ
ให้สามีได้ ออกเสียงในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร แต่ว่าปัญหาเหล่านี้
จะพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วเป็นปัญหาเกี่ยวแก่การเมือง ท่านทั้งหลาย
คงจะทราบดีแล้วว่า ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศมหาชนรัฐ มี
การปกครองซึ่งประมุขของประเทศเป็นประธานาธิบดี เลือกตั้ง
ขึ้นมาโดยผู้แทนของสภาทั้งสอง คือสภาต่ำ เรียกว่า Chambre
des Députés และสภาชั้นสูง เรียกว่า Sénat รัฐบาลมหาชน
รัฐฝรั่งเศสลงมติที่จะงดเว้นหน้าที่ไม่อยากจะให้การปกครองของประเทศ
กลับมามีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอีก ด้วยเหตุเช่นนี้จึงได้ส่งวน
สิทธิมิให้สตรีมีเสียงเข้ามายุ่งเกี่ยวในการบ้านเมือง เพราะเหตุว่าโดย
ปกติสตรีชอบความสวยงาม ชอบการคยแต่ง ชอบของสวย ๆ ค่าง ๆ
และเมื่อจะเปิดโอกาสให้ สตรีมีเสียงในการเลือกตั้ง ผู้แทนราษฎรแล้ว

นักการเมืองโดยมากสงสัยว่า สตรีเหล่านี้ คง จะเลือก เปลี่ยนการปกครอง โดยให้มีพระเจ้าแผ่นดินเป็นประมุข ซึ่งไม่ตรงกับความต้องการของรัฐบาลมหาชนรัฐฝรั่งเศสอย่างยิ่ง และเพราะเหตุนี้จึงมีข้อสงสัยใหญ่ซึ่งรัฐบาลฝรั่งเศสยังไม่ปล่อยให้โอกาสให้ สตรีชาวฝรั่งเศส ได้มีสิทธิเข้าร่วมจัดการปกครองบ้านเมืองด้วย

ที่นี้ข้าพเจ้าจะขออธิบายถึงการเลือกตั้งโดยผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งโดยผู้แทนราษฎร หมายความว่า ราษฎรมีได้เลือกตั้งผู้แทนราษฎรโดยตรงขึ้นมา เป็นแต่เพียงเลือกผู้แทนของคนหมายความว่าหน้าที่ของตนให้แก่ผู้แทนนั้น ๆ ให้เลือกผู้แทนราษฎรในนามของตนอีกต่อหนึ่ง

ในประเทศฝรั่งเศสการเลือกตั้ง สมาชิกได้ประกาศใช้เมื่อเกิดกฎครั้งแรก ๆ คือเมื่อปี ค.ศ. ๑๗๘๙ จนถึงประกาศใช้รัฐธรรมนูญของปีที่ ๘ คือตามที่ข้าพเจ้าได้อธิบายให้ท่านทราบแล้วว่า เมื่อเกิดการกบฏในประเทศฝรั่งเศส รัฐบาลล้มการนี้ใช้คริสต์ศักราชชั่วคราว ให้เริ่มใช้ปีที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๗๙๑ - ๑๗๙๓ แต่อย่างไรก็ดีการเลือกตั้งผู้แทนโดยให้ผู้แทนเลือกผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่งนี้ ในประเทศฝรั่งเศสยังคงใช้อยู่ ในและเพราะที่เกี่ยวกับการเลือกผู้แทนราษฎรเข้ามาในสภาชั้นสูง เรียกว่า Sénat คือวิธีเลือกผู้แทนสภาชั้นสูงคณะ ๆ หนึ่ง เรียกว่า Collège électoral หมายความว่าเป็นที่ชุมนุมของผู้ที่จะมาเลือก ในที่ชุมนุมนี้รวมบุคคล ๔ ประเภทดังนี้ :-

๑. ผู้แทนราษฎร ในสภาชั้นต่ำประจำจังหวัดนั้น
๒. มนตรีประจำจังหวัดนั้น
๓. มนตรีประจำอำเภอหนึ่ง และ
๔. ผู้แทนของมนตรี ประจำตำบลหนึ่ง การเลือกตั้งเช่นนี้มี

เป็น ๒ คนบ้าง ๓ คนบ้าง แล้วแต่ผู้แทนนั้น ๆ จะเห็นบุคคลประเภทใด อย่างเห็นกันว่า ผู้แทนราษฎรในสภาชั้นต่ำที่เรียกว่า Députés ชั้นแรกราษฎรได้เลือกตั้งมาแล้วครั้งหนึ่งแล้ว หมายความว่ายังมีการเลือกตั้งสมาชิกหรือผู้แทนของสภาในชั้นสูง ผู้แทนของราษฎรในสภาชั้นต่ำต้องมาประชุมกันเลือกตั้งผู้แทนของราษฎรในสภาชั้นสูง อีกต่อหนึ่ง และบางครั้งเราจะเห็นได้ว่าการเลือกตั้งกันถึง ๓ คน คือชั้นแรกราษฎรเลือกมนตรีของตำบลต่าง ๆ ขึ้นมาคนหนึ่งแล้ว ที่นี้ในระหว่างพวกมนตรีของตำบลนั้น ๆ ยังเลือกตั้งผู้แทนมนตรีในระหว่างกันเองซึ่งจะเป็นผู้แทนสำหรับมาเข้าประชุมในการเลือกตั้งผู้แทนในสภาชั้นสูงอีกทีหนึ่ง ในเรื่องนี้เราอาจจะเห็นได้ว่า มีการเลือกตั้งกันถึง ๓ คนซ้ำพเจ้ายกอุทาหรณ์ให้ท่านทราบดี ท่านไม่มีความประสงค์จะให้ท่านศึกษาในชั้นนี้ขอเมื่อถึงเวลาที่จะอธิบาย การเลือกตั้งในประเทศฝรั่งเศสแล้ว บางทีจะอธิบายกันอย่างพิสดารนอกจากการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรในสภาชั้นสูงแล้ว การเลือกตั้งผู้แทนชนิดอื่น ๆ ราษฎรมีสติที่จะเลือกตั้งผู้แทนราษฎรขึ้นมาโดยตรง

นี่พูดถึงการได้การเสียในการที่เลือกตั้งผู้แทน ชนิดหนึ่งทาง

ไทยก็คือ:

๑. รัฐบาลได้ผู้แทนราษฎรที่มีคุณวุฒิความสามารถจริง ๆ
คือมีการเลือกตั้งถึง ๒ คน

๒. อาจจะไม่เลียงการทะเลาะวิวาททุ่มเถียงกันในระหว่างซึ่งมี
การเลือกผู้แทนราษฎรได้

๓. เมื่อพลเมืองของประเทศยังมีได้รับการอบรมศึกษาอย่าง
เพียงพอที่จะเลือกผู้แทนราษฎรขึ้นมาโดยลำพังตนเองแล้ว การที่จะ
เลือกผู้แทนราษฎร ๒ คนเช่นนี้ จะเป็นประโยชน์มากกว่าอย่างอื่น

ส่วนทางที่เสียก็มีเหมือนกัน คือ อาจทำให้การเลือกตั้งไม่
เป็นไปในทางที่ชอบ ซักตัวอย่างในเมืองไทย ขึ้นระบทรราษฎรได้เลือกตั้ง
ผู้แทนตำบลขึ้นมาคนหนึ่งก่อน ผู้แทนตำบลโดยมากมีจำนวนคน
ถ้วน และมีจำนวนน้อย เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว การที่จะช่วยหรือช่วยเหลือ
ซึ่งกันและกันโดยทางทุจริต อาจจะทำให้โดยง่ายตาย เป็นต้น
ให้สินบนแก่ผู้แทนตำบลอีกคนหนึ่ง เพื่อขอให้มาออกเสียงให้ตนได้รับ
เลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรเพราะว่า เมื่อมีการเลือกตั้งผู้แทนตำบลแล้ว
การที่จะเลือกตั้งผู้แทนราษฎรต่อไปก็จะเลือกแต่เฉพาะในหมู่ของผู้แทน
ตำบลตนเอง และเมื่อผู้แทนตำบลมีจำนวนไม่มากมายนัก ซึ่ง
ผู้แทนตำบลอาจจะคิดสินบนหรือให้สินห้าใจ ซึ่งท่านคงจะได้ทราบแล้ว
ว่า การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของเราเมื่อเดือนธันวาคมที่ผ่านมา ก็
ได้เกิดการทุจริตขึ้น เท่าที่ข้าพเจ้าได้ทราบในหนังสือพิมพ์ นี้เป็น
เหตุที่จะให้เกิดการเสียหายขึ้นได้ ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าการเลือกตั้งชนิด
นี้ยังไม่ได้ผลเต็มบริบูรณ์ตามที่รัฐบาลต้องการ ถ้าแม้ว่าจะให้มี

การเลือกตั้งโดยราษฎรเลือกผู้แทนราษฎรโดยตรงขึ้นมาแล้วจะได้รับความยุติธรรม ได้รับความสำเร็จมากกว่า จะมีการเลือกตั้ง ๒ ครั้ง ๒ คราว เพราะเหตุว่าเมื่อพลเมืองมีเป็นจำนวนมาก มาชกเสียงเลือกตั้ง เป็นการเสียวิสัยที่จะตัดสินผล หรือให้สีหน้าใจแก่ราษฎรเป็นจำนวนมากนั้น ๆ แล่น ๆ เรื่องนี้ข้าพเจ้าเข้าใจว่าอยู่ในความกำริของรัฐบาลแล้ว และหวังว่าเมื่อมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรต่อไปคงจะได้มีการแก้ไขกฎหมายเลือกตั้งให้ดำเนินการไปให้ดียิ่งขึ้น คือว่าให้ราษฎรเลือกตั้งโดยตรงที่เคี้ยว เพื่อระกักความยุ่งยาก และการทุจริตต่าง ๆ

เมื่อคราวที่แล้วมาได้อธิบายถึงการเลือกตั้งโดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องคุณสมบัติ ซึ่งตรงกับภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า *Le suffrage universel* เพราะฉะนั้นในวันนี้จะอธิบาย เรื่องการเลือกตั้งจำกัดคุณสมบัติของผู้ที่สมัครรับเลือกและของผู้ที่มีสิทธิออกเสียงได้ ซึ่งตรงกับภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า *Le suffrage restreint* วิธีจำกัดออกเสียงเลือกตั้งนี้ ก็คืออนุญาตให้เฉพาะแต่บุคคลบาง คน บาง จำพวกซึ่งมีคุณสมบัติถูกต้องตามที่กฎหมายเลือกตั้งได้กำหนดไว้

ตามรัฐธรรมนูญของนานาประเทศ การจำกัดสิทธิออกเสียงพึงแบ่งออกได้เป็น ๓ ชนิด

๑. ทรัพย์สินสมบัติ
๒. การศึกษา
๓. ความเป็นผู้มีอิสระในการทำมาหาเลี้ยงชีพ

กฎหมายการเลือกตั้ง

๑. เรื่องทรัพย์สินของบุคคลที่ไม่ใช่ทรัพย์สินที่กฎหมาย
 อนุญาตให้ ออกเสียง เพราะผู้ที่ไม่ใช่ทรัพย์สินที่ ไม่ต้องเสีย
 ภาษีอากรนั้น โดยปกติมักจะไม่นิยมชมชื่น หรือไม่ใส่ใจในการ
 ปกครองประเทศบ้านเมือง รัฐบาลจะจัดการปกครองประเทศอย่างไร
 ผู้ที่ไม่ใช่ทรัพย์สินก็ไม่มีส่วนได้ ส่วนเสียอยู่ด้วย เหตุนี้จึงไม่ควร
 อนุญาตให้ ราษฎรที่ไร้ทรัพย์สินเข้ามา เกี่ยวข้องในการออกเสียง
 เลือกตั้งผู้แทนราษฎร ในประเทศฝรั่งเศสการจำกัดสิทธิออกเสียง
 เช่นนี้ ได้เริ่มใช้ ตั้งแต่ เมื่อปี ค.ศ. ๑๗๘๑ คือเป็นครั้งแรกที่ประเทศ
 ฝรั่งเศสมีรัฐธรรมนูญ จนถึงปี ค.ศ. ๑๘๔๘ ความรัฐธรรมนูญ ปี
 ค.ศ. ๑๗๘๑ การเลือกตั้งบัญญัติไว้เป็น ๒ ชั้น ผู้มีสิทธิจะเลือก
 ผู้แทนชั้นที่ ๑ ได้จะต้องเสียภาษีเงินได้เกินกว่าค่าจ้างทำ
 งาน ๓ วันรวมกัน ส่วนผู้ที่มีสิทธิจะเลือกผู้แทนชั้นที่ ๒ ได้ จะต้อง
 มีผลประโยชน์รายได้ได้เท่ากับราคาค่าจ้างทำงาน ๑๕๐ วันรวมกัน
 นี้หมายความว่าแค่เพียงเฉพาะตามหัวเมือง แต่ถ้าอยู่ในเมืองหลวง
 คือกรุงปารีสแล้ว จะต้อง มีผลประโยชน์รายได้เท่ากับราคาค่าจ้าง
 ๒๐๐ วันรวมกัน ในประเทศอังกฤษ กฎหมายปี ค.ศ. ๑๘๘๔
 บัญญัติว่าผู้ที่มีสิทธิจะออกเสียงได้จะต้องมีบ้านอยู่เป็นหลักแหล่ง จะ
 เป็นบ้านหมดทางหลัง หรือเพียงแต่ห้องเช่า ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษ
 เรียกว่า Flat หรือภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า L' appartement แต่มี
 เงื่อนไขอยู่ว่าผู้ที่เช่าห้องอยู่เช่นนี้จะต้องมีเครื่องเรือนของตนเอง และ
 เสียค่าเช่าปีละ ๑๐ ปอนด์ ในประเทศสวีเดน ผู้ที่จะออกเสียง
 เลือกตั้งได้ จะต้องเป็นเจ้าของที่ดิน หรือเจ้าของนาซึ่งมีราคากำหนด

ไว้เป็นจำนวนแน่นอน หรือจะต้องเป็นผู้ที่มีผลประโยชน์รายได้ปีละ ๘๐๐ รูเบิล ในประเทศอิตาลี ตามกฎหมายลงวันที่ ๒๒ มกราคม ค.ศ. ๑๘๘๒ ผู้มีสิทธิจะออกเสียงได้ จะต้องเสียภาษีปีละ ๑๐ ลิรา เซ็นต์ หรือมีฐานะที่จะต้องเป็นผู้เสียค่าเช่าปีละ ๑๕๐ ถึง ๔๐๐ ลิรา แล้วแต่ตำบลที่สังกัดสมบูรณ์ หรืออัครคหบดีคหสัน ในประเทศสยามกฎหมายการเลือกตั้ง พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ฉบับที่ ๒ มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องนำเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งเป็นจำนวน ๓๐ บาท ไปชำระณศาลากลางจังหวัดนั้น ๆ

๒. การศึกษา บุคคลที่ไม่มีการศึกษา กล่าวคือ อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ย่อมจะถูกตัดสิทธิของคนในการออกเสียง หรือสมัครรับเลือกตั้ง การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าพลเมืองอ่านหนังสือออก และเขียนหนังสือได้ ก็คงจะเข้าใจกิจการบ้านเมือง แต่ถ้าวราษฏรอ่านหนังสือไม่ออกเขียนก็ไม่เป็นเช่นนั้นแล้ว การที่จะให้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งก็ คงไม่ได้ ประโยชน์เท่าใดนักมีหน้าซำๆ จะกลายเป็นให้ โทษ กล่าวคือไปรบกวนให้เขามาออกเสียงโดยไม่เข้าใจในวิธีการ หรือใช้สิทธิไม่ถูกต้อง ความคิดที่ไม่เห็นควรให้ผู้ที่ไร้การศึกษามีสิทธิในการออกเสียงนี้มาจาก Stuart mill เป็นนักปราชญ์ของอังกฤษ ซึ่งกล่าวว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการงานของประเทศนั้น ควร จะต้อง เป็นผู้ ที่ ได้รับความอบรม ศึกษามาแล้ว Lamartine นักปราชญ์อีกคนหนึ่งได้เขียนถ้อยคำเกี่ยวแก่การศึกษาไว้ กล่าวไว้เหมือนกันว่า " การศึกษาของคหบดีเปรียบได้ เสมือนหนึ่ง

กฎหมายการเลือกตั้ง

ว่า เป็นการเสียภาษีอากรแล้ว ถ้ารู้จักอ่านหนังสือออกเขียนหนังสือได้ก็เท่ากับมีความรู้ที่จะเข้าใจในกิจการต่าง ๆ ของประเทศบ้านเมือง ความสว่างคือความรู้ทำให้เกิดมีศีลธรรม และความเฉลียวฉลาดเป็นเครื่องประกันของผู้ที่จะออกเสียงได้ อย่างบริบูรณ์” นี้เป็นถ้อยคำของนักปราชญ์ทั้งสอง ซึ่งได้กล่าวว่า การศึกษา ถ้าแม่พลเมืองยังไม่มีความรู้ ก็ยังไม่สมควรที่จะให้สิทธิแก่พลเมืองนั้น ๆ ออกเสียงได้ ในประเทศสหปาดิรัฐอเมริกา ในรัฐแมสซาชูเซต Massachusetts ผู้ที่มีสิทธิจะออกเสียงได้ ต้องสามารถอ่านรัฐธรรมนูญได้อย่างน้อย ๓ บรรทัดและสามารถเขียนชื่อของตนเองได้ ด้วย ส่วนในรัฐมิสซิสซิปปี Mississippi คือเป็นรัฐอยู่ในประเทศสหปาดิรัฐอเมริกาเหมือนกันผู้ที่มีสิทธิจะออกเสียงได้ ต้องสามารถอ่านส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญได้ ทั้งเข้าใจรัฐธรรมนูญในเมื่อมีผู้ อานให้ ฟังต่อหน้าคน และสามารถแปลข้อความในรัฐธรรมนูญได้อย่างคล่องแคล่ว ในประเทศอิตาลีตามกฎหมายปี ค.ศ. ๑๘๘๒ ผู้ที่จะออกเสียงได้ ต้องอ่านหนังสือออก และเขียนหนังสือได้ ในประเทศอิตาลีบัญญัติข้อความเอาไว้ลอบ ๆ ว่า เมื่อราษฎรอ่านหนังสือออก เขียนหนังสือได้แล้ว มีสิทธิที่จะออกเสียงได้ ส่วนประเทศไทยตามกฎหมายการเลือกตั้ง ฉบับที่ ๒ พุทธศักราช ๒๔๗๖ มาตรา ๖ ข้อ ๓ บัญญัติว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น ผู้แทนตำบลหรือผู้แทนราษฎร จะต้องมีความรู้ ความที่เข้าใจ มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้ ครั้นต่อมาได้ มี พระราชกฤษฎีกา กำหนด การ เลือก ตั้ง ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖

ฉบับที่ ๒ มาตรา ๖ บัญญัติว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทน
ราษฎรต้องมีความรู้เทียบชั้นประถมสามัญ และในประเทศสยาม
บัญญัติว่า ผู้ที่มีสติจะออกเสียงได้ก็ หรือผู้ที่มีสติรับเลือกตั้งเป็น
ผู้แทนราษฎรก็ จะต้องเป็นผู้มีความรู้ อย่างน้อยไม่ต่ำกว่าชั้น
ประถมสามัญ

๓. ความเป็นอิสระในการทำมาหากิน วิธีจำกัดการออก
เสียงชนิกนี้ หมายความว่า ผู้ที่อยู่ในความบังคับบัญชาของผู้ซึ่ง
ซึ่งตนเองไม่มีอิสระในการทำมาหาเลี้ยงชีพ เช่นคนใช้ เป็นคนไม่
มีสิทธิที่จะออกเสียงได้ จะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ ใน
ประเทศฝรั่งเศส รัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๗๙๑ และ ปี ค.ศ. ๑๗๙๓
ห้ามมิให้คนใช้ หรือซึ่งเรียกกันอย่างภาษารวมคำว่า บ่าว ภาษา
ฝรั่งเศสเรียกว่า Les domestique ห้ามมิให้คนใช้ ออกเสียงเลือก
ตั้ง ผู้แทนราษฎรได้ โดยเห็นว่า เมื่อตนเองไม่มีความอิสระ ยัง
ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น เช่นนี้แล้ว ก็ไม่ควรมีโอกาสเลือกผู้แทนราษฎร
ขึ้นมาได้ แต่ต่อมาเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๔๘ การห้ามชนิกนี้ได้สูญสิ้น
ไป

ในประเทศเคนมาร์ก ก็เคยได้มีการห้ามบ่าวหรือคนใช้
ไม่ให้ออกเสียงเหมือนกัน แต่บัดนี้ได้ยกเลิกเสียแล้ว

หน้าที่ของราษฎรในการออกเสียงเลือกตั้ง การออกเสียง
เลือกตั้ง ทุกๆคนย่อมเห็นพ้องกันว่า เป็นหน้าที่ราษฎรอย่างหนึ่ง ซึ่ง
จะช่วยเหลือในการปกครองประเทศบ้านเมือง หน้าที่ของราษฎรเช่น

นี้ กฎหมายบางประเทศก็บังคับให้ราษฎรผู้มีสิทธิจะออกเสียงได้
นี้ เมื่อถึงคราวมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรแล้ว จำต้องไปออก
เสียงในฐานที่เป็นหน้าที่ของพลเมือง และเมื่อมีการบังคับเช่นนี้แล้ว
ก็จำเป็นอย่างยิ่ง จะต้องมีการกำหนดโทษลงไว้ด้วย แต่บางประเทศก็
มิได้มีการบังคับ กล่าวคือ ถือเสมือนหนึ่งว่าการออกเสียงของ
ราษฎรนั้นเป็นสิทธิอันหนึ่ง ไม่ควรที่จะบังคับ ถ้าแม้มีการบังคับแล้ว
จะเรียกว่าราษฎรมีสหิทธิมิได้ ความเห็นยังแตกต่างกันอยู่ในเรื่องที่ว่า
ว่าการออกเสียงจะสมควรบังคับให้ราษฎรมาออกเสียง หรือเป็นแค่
เพียงว่า ให้ราษฎรมีสหิทธิที่จะมาออกเสียงก็ได้ หรือไม่มาออก
เสียงก็ได้

ในประเทศเบลเยียม มีการบังคับให้ราษฎรมาออกเสียง
เมื่อถึงคราวมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร และปรากฏว่าได้ผลสำเร็จ
เป็นที่พึงพอใจมาก ประเทศเบลเยียมได้ใช้กฎหมายบังคับให้ราษฎร
ออกเสียงเป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๔๔ และผลของการบังคับ
นี้ มีผู้ขาดไม่มาออกเสียงเมื่อถึงกำหนดคราวเลือกตั้ง เพียง ๕
เปอร์เซ็นต์ เหตุที่ราษฎรไม่มาออกเสียงเช่นนี้ ก็เพราะเจ็บ หรือตาย
ซึ่งเป็นเหตุให้ราษฎรมีข้อแก้ตัวได้ตามกฎหมาย และไม่ต้องรับโทษ
บางประเทศก็เห็นว่า การออกเสียงเป็นสิทธิของพลเมือง ฉะนั้น
ราษฎรจะมาออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่มาจะบังคับราษฎรไม่ได้ และ
กฎหมายก็ไม่บัญญัติลงโทษแก่ผู้ที่ไม่มาออกเสียง เรื่องที่มีผู้เห็น
แตกต่างกันนี้ เป็นการยากที่จะชี้ขาดว่าฝ่ายใดชนะ หรือฝ่ายใดแพ้
ความเห็นของฝ่ายที่ว่า เป็นหน้าที่ของพลเมืองนั้นก็มีความจริงอยู่

ข้าง ในข้อที่ว่าถ้าจะไม่ออกเสียงแล้ว อาจจะทำให้เสียผลประโยชน์
 ส่วนรวมของประทศ คือประโยชน์ที่เกี่ยวแก่ประชาชนพลเมืองทั่วไป
 การที่ไม่บังคับให้พลเมืองออกเสียงนั้น ถ้าทำมาจะคงสถิติการเลือกตั้ง
 ในเมืองต่างประทศแล้ว มีชาติ เช่น ประเทศฝรั่งเคสสิคเคอเลียมี
 ราษฎรไม่ออกเสียงประมาณ ๒๐ เปอรเซนต์ ถ้าดูตามจังหวัดต่าง ๆ
 แล้ว บางจังหวัดราษฎรไม่ออกเสียงถึง ๔๗ เปอรเซนต์ ในประเทศ
 อังกฤษ เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๒๒ มีผู้ไม่ออกเสียงในการเลือกตั้งผู้แทน
 ราษฎรถึง ๓๐ เปอรเซนต์ ในประเทศรุมานีเย เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๑๙
 มีผู้ไม่ออกเสียงถึง ๔๕ เปอรเซนต์ ประเทศฟินแลนด์ ซึ่งเคยปรากฎ
 มีชื่อเสียงว่า ราษฎรมีความนิยมชมชื่นในการออกเสียงเลือกตั้ง
 คราวหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนมาก ๆ ครนมาเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๒๒ มีผู้ไม่
 ออกเสียงถึง ๗๐ กว่า เปอรเซนต์ การที่ราษฎรไม่ออกเสียงให้มาก
 ความควรนั้น อาจเป็นผลร้าย และเป็นภัยต่อประทศได้ เพราะการ
 ปกครองอย่างลัทธิประชาธิปไตย ประเทศย่อมถือเอาความเห็นส่วน
 มากของราษฎรทั้งหลายเป็นหลัก สมมุติว่า ประเทศหนึ่งมีพลเมือง
 ล้านคน มีผู้ที่มีสิทธิออกเสียงได้ตามกฎหมายเลือกตั้ง ๕ แสนคน
 แต่มีราษฎรออกเสียงเพียง ๒๕๐,๐๐๐ คน คือไม่ออกเสียง
 ๗๕๐,๐๐๐ คน หรือ ๕๐ เปอรเซนต์ ซึ่งก็ไม่ออกเสียงเสียเช่นนี้
 แล้ว เมื่อถึงคราวที่ขานเมืองจำเป็นต้องออกกฎหมาย จะเห็นได้ว่า
 พลเมือง ๒๕๐,๐๐๐ คนเท่านั้นเป็นผู้ที่มีความเห็นด้วยในการออก
 กฎหมายนั้น ๆ และบางคราวผู้แทนราษฎรก็เห็นพ้องด้วย บาง
 คราวผู้แทนราษฎรก็ไม่เห็นพ้องด้วย ผู้แทนราษฎรคนหนึ่ง ๆ อย่าง

น้อยก็เป็นผู้แทนราษฎร นับเป็นจำนวนพัน ๆ บางคราวถึงหมื่น ๆ ฉะนั้นจึงทำให้จำนวนพลเมืองที่เห็นชอบด้วยกฎหมายนั้น ๆ ลดน้อยลงไปอีกเป็นจำนวนมาก ผลก็คือว่า ทำให้ความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายนั้น ๆ น้อยลงไปเป็นอันมาก คือว่ากฎหมายซึ่งประกาศออกใช้ เมื่อจะบังคับลงจำนวนพลเมืองทั้งสถานคน และมีผู้แทนราษฎรเป็นจำนวนเพียง ๒๕๐,๐๐๐ คน นอกจากนั้นผู้แทนราษฎรบางคนก็เห็นพ้องด้วย บางคนก็ไม่เห็นพ้องด้วย จึงทำให้จำนวนพลเมืองเห็นพ้องด้วยลดน้อยลงไปอีก เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายก็ย่อมลดน้อยถอยลงไปเป็นธรรมดา เห็นด้วยเหตุนี้จึงมีประเทศหลายประเทศที่บังคับให้ราษฎรออกเสียงเช่นประเทศ อังกฤษ ประเทศ ลุกซัมเบอร์ก ประเทศเคนมารัก ประเทศเซ็กโกสโลวาเกีย และประเทศรุมานี

ประเทศเบลเยียม ได้ประกาศใช้กฎหมายบังคับให้ราษฎรตามที่ได้อธิบายให้ท่านฟังข้างบนนี้ ได้ออกใช้บังคับให้ราษฎรออกเสียงมาตั้งแต่ ปี ค.ศ. ๑๘๙๔ และจนถึงวันนี้ ก็ยังใช้กฎหมายบังคับในการออกเสียงอยู่เสมอ ผลที่ได้ปรากฏว่า เป็นที่พึงพอใจมาก

ประเทศออสเตรเลีย หรือที่เรียกว่า Commonwealth of Australia ซึ่งเป็นประเทศราชของอังกฤษนั้น ได้เริ่มใช้กฎหมายบังคับให้ออกเสียงเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๒๕ ก็ปรากฏเหมือนกันว่า ได้รับผลเป็นที่พึงพอใจมาก กล่าวคือมีราษฎรออกเสียงเป็นจำนวนมาก ที่มีผู้ออกเสียงมากก็เห็นจะเป็นเพราะถูก

บังคับมาใช้มาโดยเต็มใจ การบังคับให้ออกเสียงที่จะให้ได้ผลจริง ๆ แล้วต้องมีการลงโทษด้วย แต่การที่จะลงโทษประเทศต่าง ๆ โดยมากยังไม่ค่อยจะนิยม เพราะเป็นการทรมาณแก่ร่างกาย

โทษที่ใช้อยู่ในเวลานี้มี ๒ อย่างคือ—

๑. การลงโทษทางศีลธรรม เช่นคำหิโทษให้มณฑลทราบ ว่าใครบ้างที่ไม่มาออกเสียงในเมื่อลงคราวมีการเลือกตั้ง และบางทีก็รื้อคดีหรือออกเสียงเสียชั่วคราว หรือบางทีถึงคัดลดยกทั่วไป บางคราวก็คัดลดยกผู้ที่ไม่ออกเสียงไม่อนุญาตให้เข้ารับราชการในวงงานของรัฐบาล โดยยกเหตุผลว่า ผู้ที่ไม่ออกเสียงแสดงความคิดเห็นของตนในกิจการบ้านเมืองของประเทศแล้ว ทุเบียดกรรมตาอยู่เองที่ผู้หนึ่งไม่มีความใส่ใจ หรือสนใจในกิจการบ้านเมืองของประเทศ

๒. การลงโทษปรับ เช่นปรับเงินเป็นต้น ในประเทศเชลเยียม ผู้ที่ไม่ออกเสียงโดยมีชั้แก่ตัวแล้ว ในครั้งแรกได้รับคำหิโทษทางศีลธรรม กล่าวคือ เขาชื่อผู้ที่ไม่ออกเสียงมีตประกาศให้พลเมืองทราบ และถ้าผู้หนึ่งไม่ออกเสียงอีกเป็นครั้งที่ ๒ จะต้องถูกปรับเป็นจำนวนเงิน ๒๕ แฟรงก์ และถ้าไม่ออกเสียงอีกเป็นครั้งที่ ๓ หรือครั้งต่อ ๆ ไปแล้ว ผู้หนึ่งจะต้องถูกกตลธิธิในการออกเสียงถึง ๑๐ ปี หรืออาจจะถูกกตลธิคิลลออกไปก็ได้

อนึ่งผู้ที่ไม่ออกเสียงหลายครั้งหลายหนเช่นนี้แล้ว ไม่มีโอกาสที่จะได้รับความดี ความชอบในหน้าที่ราชการของตน มีอาทิเช่นการไ้รับยศถาบรรดาศักดิ์กตลธิ หรือการเลื่อนชน เลื่อนเงินเดือนกตลธิ

กฎหมายการเลือกตั้ง

เมื่อคราวที่แล้วมาได้ อธิบาย ถึง การ บังคับ ให้ ราษฎร เลือก ตั้ง ผู้แทน และ โทษ ที่ ฟัง จะ เกิด ขึ้น เมื่อ ราษฎร ไม่ ออก เสียง ทั้ง ได้ ชัก ตัว อย่าง หลาย ประเทศ ที่ มี กฎหมาย บังคับ ให้ ราษฎร ออก เสียง ส่วน ประเทศ สยาม กฎหมาย เลือก ตั้ง มิ ได้ บังคับ ให้ ราษฎร ออก เสียง เพราะ ฉะนั้น ราษฎร จะ ออก เสียง หรือ ไม่ ออก เสียง ก็ได้ ไม่มี ผิด อย่าง ไก่

วัน นี้ จะ อธิบาย ความ เกี่ยว พ้อง ระหว่าง ราษฎร ผู้ เลือก และ ผู้ ที่ รับ เลือก ตั้ง เป็น ผู้ แทน ราษฎร มี การ คิด ต่อ อย่าง ไวก่อน ข้าง ปัญหา เรื่อง นี้ มี ว่า ผู้ แทน ราษฎร ซึ่ง ได้ รับ มอบหมาย จาก ราษฎร ให้ ใช้ อำนาจ อธิปไตย จะต้อง มี หน้า ที่ ปฏิบัติ ต่อ กัน อย่าง ไวก่อน ข้าง จะ ออก ความ เห็น ได้ ตาม อารมณ์ ของ ตนเอง หรือ จะต้อง ปฏิบัติ ตาม ราษฎร ผู้ เลือก ตั้ง เรื่อง นี้ ความ เห็น ของ นัก ประชาธิปไตย ใน ทาง กฎหมาย ใน ประเทศ ต่าง ๆ ยัง มีความ เห็น แตก ต่าง กัน

สรุป รวม ความ ที่ ทำ พวก นัก ประชาธิปไตย ให้ มีความ เห็น แตก ต่าง กัน แบ่ง แยก ได้ เป็น ๓ อย่าง คือ—

๑. ผู้ แทน ราษฎร เป็น ตัว แทน ของ ราษฎร และ ราษฎร เป็น ตัว การ ตาม กฎหมาย ลักษณะ ตัว แทน

๒. ผู้ แทน ราษฎร ไม่ เป็น ตัว แทน ของ ราษฎร กล่าว คือ ไม่ มีความ เกี่ยว พ้อง กัน เลย เมื่อ ราษฎร ได้ เลือก ตั้ง ผู้ แทน ราษฎร แล้ว ผู้ แทน ราษฎร ไม่ จำ เป็น จะ ต้อง ปฏิบัติ ตาม คำ สั่ง หรือ ตาม คำ แนะนำ ของ ราษฎร ผู้ เลือก ตั้ง

๓. ผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของราษฎรทั่วทั้งประเทศ มิใช่เป็นผู้แทนราษฎรแต่เพียงเฉพาะหมู่เฉพาะเหล่า ซึ่งได้เลือกตั้งขึ้นมา

ถ้าถือว่าผู้แทนราษฎรเป็นตัวแทน และราษฎรผู้เลือกตั้งเป็นตัวแทนแล้ว จะเกิดสิทธิและหน้าที่ในระหว่างผู้แทนราษฎรกับราษฎรผู้เลือกตั้งดังต่อไปนี้ คือ:—

๑. ราษฎรผู้เลือกตั้งเป็นตัวแทน มีสิทธิที่จะออกคำสั่ง หรือชี้บังคับให้ผู้แทนราษฎรกระทำได้ตามแต่คนจะสั่ง และผู้แทนราษฎรจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของราษฎรผู้เลือกตั้งทุกคราวไป ถ้าไม่มีคำสั่งหรือชี้บังคับอย่างไรแล้ว ผู้แทนราษฎรจะต้องปฏิบัติตามประเพณีที่เคยกระทำกันมา หรือมีฉันทัดต้องกระทำไปในการทำงานที่พึงจะคาดคิดว่า เป็นความตั้งใจ หรือความประสงค์ของราษฎรผู้เลือกตั้ง

๒. ถ้าผู้แทนราษฎรมีข้อสงสัย หรือมีข้อความที่ตกลงในระหว่างผู้แทนราษฎรกับราษฎรผู้เลือกตั้งไม่ชัดเจนแจ่มแจ้งแล้ว ผู้แทนราษฎรต้องปฏิบัติตามที่ราษฎรจะได้เลือกสั่งให้กระทำ

๓. เมื่อผู้แทนราษฎรไม่ปฏิบัติตามความตกลงของราษฎรผู้เลือกตั้งแล้ว ราษฎรผู้เลือกตั้งมีสิทธิที่จะถอดถอนผู้แทนราษฎรให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ของผู้แทนราษฎรได้

๔. ผู้แทนราษฎรจะต้องรายงานเช่น ลายลักษณ์อักษร หรือด้วยวาจาให้ราษฎรผู้เลือกตั้งทราบถึงกิจการที่ตนได้ปฏิบัติทุกคราวไป

เมื่อราษฎรผู้เลือกตั้งประสงค์จะไปตามจิตใจอย่างใดแล้ว ผู้แทนราษฎรจะต้องแจ้งให้ราษฎรผู้เลือกตั้งทราบ

ตัวอย่าง ประเทศที่ได้ถือว่าผู้แทนราษฎรเป็นตัวแทน และราษฎรผู้เลือกตั้งเป็นทวิการ ก็คือประเทศฝรั่งเศส สมัยเมื่อมีพระมหากษัตริย์ปกครอง คือเมื่อประเทศต้องการเงินทำสงคราม พระมหากษัตริย์ประกาศให้ราษฎรผู้แทนเข้ามา ประชุมปรึกษาหารือกัน (les Etats généraux) ผู้แทนชนชั้นต้องเข้าฟังราษฎร ก่อนเกิดการกบฏ ปี ค.ศ. ๑๗๘๙ ในปัจจุบันนี้ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ใช้กฎหมายลักษณะทวิการตัวแทนในเรื่องการเลือกตั้ง ผู้แทนราษฎรด้วย ยังมีประเทศอื่นๆ อีกบ้างแต่ไม่สู้มากนัก แต่ประเทศต่างๆ โดยมากเห็นว่า ผู้แทนราษฎรไม่เป็นที่แทนของราษฎรผู้เลือกตั้งถึงกับบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญที่เรียกว่า ผู้แทนราษฎรไม่ต้องฟังคำสั่งบัญชาของราษฎรผู้เลือกตั้งเลย ดันมีอิสระเต็มที่ในการที่จะออกความเห็นได้ โดยไม่ต้องฟังความเห็นของราษฎรผู้เลือกตั้ง ตัวอย่าง ประเทศฝรั่งเศส กฎหมายลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๗๕ มาตรา ๑๓ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “สัญญาตัวแทนอันพึงจะมีระหว่างสมาชิกสภาผู้เลือกตั้งนั้น ให้ถือว่าเป็นโมฆะ” และในประเทศเยอรมันนี้ รัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ. ๑๘๖๘ มาตรา ๒๑ ก็บัญญัติว่า “สมาชิกของสภาไรชแทก (Reichstag) คือเป็นสภาผู้แทนราษฎร ผู้แทนพึงกระทำตามความคิดเห็นของตนด้วยสุจริตใจตนเอง ไม่ต้องผูกพันในสัญญาตัวแทนใดๆ ทั้งสิ้น”

รัฐธรรมนูญฉบับถาวรของเรา มาตรา ๒๐ ก็บัญญัติไว้มี
ข้อความอย่างเดียวกัน คือว่า “สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎร ย่อม
เป็นผู้แทนของปวงชนชาวสยาม มิใช่แทนแต่เฉพาะผู้ที่เลือกตั้ง ตน
ขึ้นมา ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจ ไม่อยู่
ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใดๆ”

รัฐธรรมนูญของเราที่แก้ไขบัญญัติไว้ มีข้อความคล้าย กัน คือว่า
ระหว่างผู้แทนราษฎรกับราษฎรผู้เลือกตั้งแล้ว ถึงแม้ว่าจะได้มี
สัญญาผูกมัดกันว่า ผู้แทนราษฎรเมื่อได้รับเลือกตั้งให้เข้ามานั่งใน
สภาผู้แทนราษฎรได้แล้วจะต้องปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างนั้นก็ กฎหมาย
รัฐธรรมนูญของเรามาตรา ๒๐ บัญญัติว่า ผู้แทนราษฎรไม่จำเป็นต้อง
จะต้องปฏิบัติในข้อความที่ตกลงกันนั้นๆ การที่ ประเทศต่าง ๆ ไม่
ยอมให้ ผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทน เฉพาะ ตำบล หนึ่ง หรือ จังหวัด หนึ่ง
อำเภอ หนึ่ง มีเหตุผลหลายอย่าง คือ :-

๑. การปกครองของประเทศจำเป็นต้องมีความสามัคคีร่วมมือพร้อม
เพียรกัน ต้องถือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนใหญ่ จะถือเป็นที่กเป็น
เหล่านี้ว่า ตนเป็นผู้แทนตำบลหนึ่งจังหวัดหนึ่ง จึงประสงค์แต่จะรักษาผล
ประโยชน์ของตำบลนั้นไม่ถูก ต้องนึกถึงประโยชน์ส่วนรวม คือ
ประโยชน์ของประเทศก่อนคือหมายความว่า ต้องนึกถึงประโยชน์
ของประเทศก่อนประโยชน์ของจังหวัดหรือตำบลที่ตนเป็นผู้แทนราษฎร

๒. การปกครองอย่างลัทธิประชาธิปไตย คือราษฎรใช้
อำนาจสูงสุดโดยทางผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ควบคุม
กิจการของคณะรัฐมนตรีหรือคณะเสนาบดี ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่ฝ่าย

บริหารบัญญัติ ทั้งมีหน้าที่โดยตรง หมายความว่า สถาปน์
 ราษฎรมีหน้าที่โดยตรงในการที่จะออกพระราชกำหนดกฎหมาย ผู้
 แทนราษฎรจึงจำต้องแสวงหาความเห็นชอบด้วยในการออกกฎหมาย
 ต่าง ๆ หรือมีมติเห็นคัดค้านไม่เห็นชอบด้วย ฉะนั้นถ้าจะถือว่า
 ผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนแต่เฉพาะตำบลหนึ่งจังหวัดหนึ่งแล้ว ผู้แทน
 ราษฎรก็จะมุ่งปฏิบัติตามคำสั่งที่ตนได้รับมอบหมาย เป็นผู้แทนขึ้นมา
 ซึ่งความจริงเป็นแต่ผู้แทนของจำนวนพลเมืองหมู่หนึ่งคณะหนึ่งเท่านั้น
 ดังนี้ ผลประโยชน์อันควรจะได้ของประเทศจะลดน้อยถอยลงไป เป็น
 อันมาก

๓. สมมุติว่า ถ้าผู้แทนราษฎรถือเป็นตัวแทนของราษฎรผู้
 เลือกแล้วผลที่จะมีว่า การใด ๆ ซึ่งผู้แทนราษฎรได้ปฏิบัติไปไม่ต้องรับ
 ผิดชอบ เพราะอะไร? เพราะเหตุว่า เมื่อตนเองเป็นผู้แทนของ
 ราษฎรแล้ว ราษฎรซึ่งเป็นตัวการตอบรับสำนึกของความรับผิดชอบ
 ครอบงำ ความรับผิดชอบของผู้แทนราษฎรก็ไม่มีครอบงำ เมื่อ
 ไม่มีความรับผิดชอบเกิดขึ้นแล้ว ผู้กระทำก็คงไม่ตั้งใจที่จะปฏิบัติ
 หน้าที่ของตนโดยเต็มสติกำลังและความสามารถ

คราวนี้จะกล่าวเลยไปจนถึงประเทศที่มีพรรคพวกการเมือง
 หรือที่เรียก La partie politique ในประเทศเราเวลานี้ยังไม่มี แต่
 ว่าเมื่อพลเมืองของเรามีความรู้ ถึงซึบและทุก ๆ คนมีความหวังดีต่อ
 ประเทศ เขาใจใส่ต่อการปกครองของประเทศแล้ว หวังว่าต่อไป
 คงจะมีพรรคพวกการเมืองขึ้นในประเทศของเราได้ ฉะนั้นท่านก็
 ควรจะทราบไว้บ้างว่า เมื่อประเทศบ้านเมืองมีพรรคพวกการเมืองขึ้น

แล้ว ผู้แทนราษฎรซึ่งถูกเลือกขึ้นมา มีหน้าที่อย่างไรบ้างต่อ
 พรรคพวกหรือคณะของตน ในประเทศที่มีคณะการเมือง หรือ
 พรรคพวกการเมืองเช่นนี้ ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งโดยปกติจะต้อง
 แสดงตนเองว่าเป็นพวกใด คณะใด เป็นศัพท์ว่า โรแยลลิสต์ หรือ
 รีพับลิกันแนล หรือ ลิซาคีแนล หรือไซเซียลิสต์ ฯลฯ ในประเทศ
 อังกฤษก็มี ๓ คณะคือ คณะใหญ่ ๆ คือ คอนเซอร์วาทีฟ ลิเบอแรล
 และ เลเบอร์ ในประเทศอังกฤษมีเพียง ๓ คณะใหญ่ ๆ ใน
 ประเทศฝรั่งเศสมีมาก ๆ เหมือน ๒๐ คณะเศษ ๆ เขาแบ่งลงไปเป็น
 พวกเล็ก ๆ น้อย ๆ การที่เขาแบ่งเป็นพวกเช่นนี้ ก็โดยมีความประสงค์
 ว่า หัวหน้าของพรรคพวกวันหนึ่ง อาจจะมีหวังว่าตนเองจะได้เป็นรัฐ
 มนตรีหรือเสนาบดี ในข้อที่ว่าเมื่อมีพรรคพวกการเมืองเช่น
 นี้ชนธรรมคาอยู่เองที่พรรคพวกใดพรรคพวกหนึ่ง จะมีศักดิ์ขาดในทาง
 บริหารราชการแผ่นดินก็ได้ สมมุติว่า ในสภาผู้แทนราษฎรเช่นนี้
 ในประเทศฝรั่งเศสที่เรียกว่า Le chambre des Deputes มีสมาชิก
 ๖๐๐ คน ในจำนวน ๖๐๐ คนแบ่งเป็น ๒๐ พรรคพวก คณะ
 หนึ่ง ๆ อย่างมากก็มีเพียงร้อยเศษ ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว พรรคพวก
 ใดพรรคพวกหนึ่งไม่มีเสียงศักดิ์ขาดในการปกครองประเทศ จำเป็น
 จะต้องพึ่งพาอาศัยพรรคพวกอื่นเข้ามาร่วมกันด้วย พรรคพวก
 ซึ่งมีเสียงมากกว่าพรรคพวกอื่น ๆ สมมุติว่า ๑๕๐-๒๐๐ หรือ
 อย่างมาก ๒๕๐ กระนั้นก็ยังไม่เห็นเสียงพอที่จะบริหารการแผ่นดิน
 ได้ ก็ว่าเสียงของพรรคพวกหนึ่ง ๆ ที่จะปกครอง ประเทศได้ต้องมี
 อย่างน้อย ๓๐๑ เสียง ถ้าคณะหรือพรรคพวกของคณะนี้ไม่ครบตาม

จำนวนแล้ว จำเป็นจำกัดของฟังพาดาคัยพรรคพวกที่น้อย ๆ ลงมา คือ ส่งผู้แทนไปเสนอความเห็น หรือขอความเห็น และต้องฉวยให้พรรคพวกของท่านช่วยเหลือด้วย ท่านจะมีความเห็นอย่างไร? ในขณะที่ยังมีการให้สินน้ำใจ คือจะให้ คำแห่งเสนาบดีแก่คณะนั้น ๆ หรือแก่หัวหน้าพรรคพวกนั้น ๆ จะเป็นก็คำแห่งนี้แล้วแต่จะตกลงกัน เมื่อพรรคพวกมีความเห็นพร้อมด้วย หัวหน้าของพรรคพวก หรือผู้ช่วยก็มีสิทธิจะได้เป็นรัฐมนตรีหรือเสนาบดีได้ นี่เป็นเหตุที่ประเทศฝรั่งเศสมีพรรคพวกการเมืองมากมายหลายคณะ

เมื่อประเทศมีคณะหรือพรรคพวกขึ้นแล้ว โดยปกติ ผู้แทนราษฎรนั้น ๆ เป็นสมาชิกอยู่ในคณะการเมืองหนึ่ง คณะการเมืองใด สมาชิกนั้น ๆ จะต้องออกความเห็น หรือขอเสียงสนับสนุนพรรคพวกคณะของตน ซึ่งตนเองเป็นสมาชิกอยู่ในคณะนั้น แต่ว่าโดยปกติ คณะการเมืองแจ้งให้ประชาชนพลเมืองทราบว่า การที่พรรคพวกของตนได้ออกเสียงลงมติไปในสภานั้น ก็เพื่อประโยชน์แก่ราษฎร แต่ความจริงสนับสนุนพรรคพวกของตนเองมากกว่า เมื่อชี้แจงอธิบายให้ราษฎรฟัง ก็อธิบายไปเป็นเชิงว่า ตนเองมีความช่วยเหลือราษฎรเต็มที่ แต่ที่จริงช่วยเหลือพรรคพวกของตนเป็นอย่างยิ่ง

ในประเทศที่มีคณะพรรคพวกขึ้น การที่ราษฎรออกเสียง ก็คือเลือก หรือฟังคำสั่งบังคับบัญชาของคณะ ซึ่งแล้วแต่นโยบายของคณะหรือพรรคพวกจะดำเนินไป

หนึ่งเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้แทนราษฎรกับราษฎรผู้เลือกตั้งนั้นมีบางประเทศ เช่นประเทศฝรั่งเศส เป็นอาทิ บัญญัติ

ว่า สัญญาตัวแทนจะพึงมีระหว่างผู้แทนราษฎรกับราษฎรผู้เลือกตั้งนั้น
 ทำนุให้ถือว่าเป็นโมฆะ บางประเทศก็มีได้ มีข้อความบัญญัติไว้โดย
 ตรงว่า สัญญาตัวแทนระหว่างผู้แทนราษฎรกับราษฎรผู้เลือกตั้งนั้น
 เป็นโมฆะ เช่นแต่เพียงกล่าวไว้ล้อย ๆ ว่า สัญญาที่ทำกันขึ้นระหว่าง
 ผู้แทนราษฎรกับราษฎรผู้เลือกตั้งไม่ผูกมัดผู้แทนราษฎร ตัวอย่าง
 เช่น รัฐธรรมนูญของประเทศเยอรมันนี ประเทศออสเตรีย และ
 รัฐธรรมนูญของประเทศสยาม ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าเมื่อรัฐธรรมนูญ
 บัญญัติว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของพลเมืองทั่วไป
 ไม่ใช่เป็นแต่เพียงเฉพาะผู้เลือกตั้งขึ้นมา ต้องปฏิบัติหน้าที่ตาม
 ความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบ
 หมายใดๆ เช่นนี้ แลคงให้เห็นว่า ผู้แทนราษฎรพึงถือได้ เสมือน
 หนึ่งไม่มีการผูกพันอะไรกันเลยในระหว่างผู้แทนราษฎรกับราษฎร

ผลก็คงจะเป็นอย่างเดียวกันที่มีกฎหมายบัญญัติว่า ถ้ามี
 สัญญากันขึ้นระหว่างผู้แทนราษฎรกับราษฎรผู้เลือกตั้งแล้ว เป็นโมฆะ
 คือว่า เมื่อไม่ถือว่าสัญญาใดๆ เป็นสัญญาที่ยังคับได้แล้ว เป็นอันว่า
 ผู้แทนราษฎรไม่จำเป็นต้องปฏิบัติ ถือว่าไม่มีสัญญาเดิมเช่นกัน เมื่อ
 เป็นเช่นนี้แล้ว ผู้แทนราษฎรย่อมมีความอิสระเต็มที่ในการที่จะแสดง
 ความเห็นของตนอย่างไร ๆ ราษฎรผู้เลือกตั้งไม่มีสิทธิอย่างไรที่จะ
 บังคับให้ผู้แทนราษฎรปฏิบัติตามคำสั่งของตน และจะให้ ผู้แทน
 ราษฎรออกจากตำแหน่งก็ไม่ได้ จะฟ้องร้องยังโรงศาลว่า ผู้แทน
 ราษฎรไม่ปฏิบัติตาม คำสั่ง ขอให้หยุดพ้นจากหน้าที่ของผู้แทนราษฎร
 ก็ไม่ได้เช่นเดียวกัน เพราะว่า เมื่อถือตามลัทธิประชาธิปไตย คือ

กฎหมายการเลือกตั้ง

ว่าผู้แทนราษฎรได้ ถูกเลือกขึ้นมาแล้วเช่นกัน เมื่อถูกเลือกมาแล้ว
อำนาจสิทธิ์ขาดอยู่แก่ผู้แทนราษฎร เขาจะทำอะไรก็ทำให้ ไม่
จำเป็นต้องฟังคำสั่งบัญชา ไม่มีกฎหมายที่บัญญัติว่า จะถอด
ถอนเขาได้ เป็นต้น

ที่นี้จะขอกล่าวเลยไปจนกระทั่งถึงโครงการณ์ต่างๆ ในระหว่าง
ที่มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ซึ่งโดยมาก ผู้สมัครรับเลือกมักจะ
อ้างเหตุผลวุฒิความรู้ความสามารถต่างๆ นานา แล้วก็เสนอโครง
การณ์ต่างๆ ส่วนผลสรุปรวมความก็คือว่า เขากจะได้ ราษฎร
เลือกตนขึ้นมาเป็นผู้แทนราษฎร โครงการณ์ ซึ่งผู้สมัครรับเลือกเสนอ
ต่อราษฎรเมื่อตนได้ รับเลือกเป็นผู้แทนราษฎรแล้ว ด้วยคำสั่งสัญญาซึ่ง
ทำให้แก่ราษฎรว่าตนจะปฏิบัติอย่างนั้นอย่างนี้ เป็นต้น ครั้นภายหลัง
เมื่อผู้หนึ่งได้รับเลือกเป็นผู้แทนราษฎร ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตาม
โครงการณ์ ซึ่งเสนอไว้แก่ราษฎร

ที่การจะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเสนอเมื่อระหว่าง มี การ
ประชุมเลือกตั้งเช่นนี้ ผู้แทนราษฎรเองเป็นผู้ที่วินิจฉัยอย่างเด็ดขาด
ไม่มีผู้ใดจะมาบังคับ จึงอยู่การที่สัญญา หรือว่ารับรองว่าจะปฏิบัติ
เช่นนั้นเช่นนี้ เมื่อจะพูดกันโดยข้อเท็จจริง ไม่มีการคดโกงอย่าง
ใดแล้ว ควรจะต้องปฏิบัติ เพราะว่าถ้าไม่ปฏิบัติก็เป็นการผิดศีลธรรม
อันดี แต่ว่าศีลธรรมอันดีสำหรับพวกนักการเมืองไม่ค่อยจะถือกัน
อย่างเคร่งครัด คือว่าชอบไปทีหนึ่งเท่านั้น ถ้าเพียงโวหารของผู้ที่
จะสมัครรับเลือกตั้งสำคัญที่สุดมีหนทางใดบ้างที่จะพยายามให้ราษฎร
ผู้เลือกตั้งมีความเชื่อถือในความสามารรถ และคุณวุฒิของตนเพื่อให้

คนได้รั้เลือกตั้ง เพราะฉะนั้นถ้ากล่าวถึงศีลธรรมแล้ว นักการเมืองมักจะพูดเขาแต่ได้ ผลจะอย่างไรเห็นออกอย่างหนึ่ง กฎหมายก็ไม่ได้บังคับว่า ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งนั้นจำเป็นต้องปฏิบัติตามคำสั่งขอ หรือตามโครงการณ์ หรือตามคำขวัญของ ฯลฯ ตรงกันข้ามกฎหมายบอกว่าสัญญาใดๆที่ได้ทำผูกพันไว้ ข้างประเทศบอกว่าเห็นไม่ชอบ เสียเปล่าใช้ไม่ได้ เพราะฉะนั้นผู้แทนราษฎรก็ไม่มีผูกพัน อันใดที่จะปฏิบัติตามโครงการณ์ หรือตามความเห็นของตนซึ่งเสนอไว้

๒. ส่วนความเห็นที่ผู้แทนราษฎรไม่เป็นตัวแทนของราษฎรผู้เลือกตั้ง ก็คือ มีความประสงค์อยู่ว่าเมื่อราษฎรได้ไว้เนื้อเชื่อใจเลือกผู้หนึ่งมาเป็นผู้แทนตนแล้ว ก็ควรจะมีความเชื่อถือ และมอบความไว้เนื้อเชื่อใจในความสามารถของผู้แทนนั้น ๆ จึงควรให้สิทธิผู้แทนราษฎรโดยบริบูรณ์ สำหรับจะใช้อำนาจอธิปไตยแทนราษฎรอีกทีหนึ่ง วิธีหนึ่งทั้งคุณและโทษ คือว่าถ้าเลือกผู้แทนราษฎรที่เป็นคนซื่อตรงดี และจงรักภักดีต่อรัฐธรรมนูญ เห็นประโยชน์ของชาติของประเทศเป็นส่วนใหญ่ ประเทศบ้านเมืองก็คงจะมีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าไปไ้รวดเร็ว แต่ถ้าผู้แทนราษฎรเป็นผู้ที่ไม่เชื่อถือในลัทธิประชาธิปไตย เห็นประโยชน์แก่ตัวเองมากกว่าประโยชน์ของประเทศชาติ ไม่ซื่อตรงสุจริตต่อรัฐธรรมนูญแล้ว อาจจะเป็นผลร้ายแก่ราษฎรผู้เลือกตั้งได้ เพราะถ้าผู้แทนราษฎรที่มีความคิดความเห็นเช่นนี้ มีจำนวนมากแล้ว ก็อาจจะคิดเปลี่ยนแปลงการปกครองให้เห็นลัทธิใดๆ ก็ได้ เช่นคั่นว่า อาจจะมีถาวรบริคตนิยมให้ การปกครองของประเทศกลับไปเป็นอย่างสมบูรณาญาสิทธิราชก็ได้ ไม่มี

เครื่อง มีอันใดที่จะคอยบังคับให้ ผู้แทนราษฎรนั้น ๆ จำต้องปฏิบัติตาม ข้อสัญญา หรือคำสั่งของราษฎร

๓. ความเห็นที่ว่าผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของ ประเทศชาติ ก็คือว่า จะให้ ผู้แทนราษฎรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำงานปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยเห็นแก่ประโยชน์ของชาติเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้คิดถึงหมู่ถึงคณะซึ่งเป็นแต่ส่วนน้อย เพราะว่า การปกครองอย่างลัทธิ ประชาธิปไตย คือว่าราษฎรออกเสียงได้ โดยตรง หรือว่าราษฎร ปกครองตนเอง ความประสงค์อันยิ่งใหญ่เพื่อให้ ราษฎรทุกคน ได้รับความสุขความสมบูรณ์ทุกสิ่งทุกอย่าง คือเป็นการปกครองเพื่อ ประโยชน์ของราษฎรเอง ทั่วเขตแดนนั้นแหละ จึงมีผู้ออกความเห็น ว่า ผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของประเทศชาติ ไม่ใช่เป็นผู้แทนของ ราษฎรหมู่หนึ่ง หรือคณะหนึ่ง

การออกเสียงมีหลายชนิด คือ—

๑. การออกเสียงโดยตรง ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า “Vote direct”

๒. การออกเสียงโดยทางอ้อม ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า Vote indirect

๓. การออกเสียงโดยเพิ่มคะแนนเสียง ภาษาฝรั่งเศส เรียกว่า “Vote plural”

๔. การออกเสียงได้หลายแห่ง ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า “Vote multiple”

การออกเสียงโดยตรง คือราษฎรเลือกผู้แทนราษฎรโดยตรงทีเดียว ไม่จำเป็นต้องตั้งผู้แทนเสียชั้นหนึ่งก่อนแล้ว จึงมอบให้ผู้แทนนั้นมาเลือกผู้แทนราษฎรอีก เป็นชั้นที่ ๒ หรือชั้นที่ ๓

๒. การออกเสียงโดยทางอ้อม คือราษฎรจะเลือกผู้แทนราษฎรขึ้นมาโดยตรงมิได้ จะต้องเลือกผู้แทนโดยมอบให้ผู้แทนนั้น ๆ มีสิทธิเลือกผู้แทนราษฎรแทนตนอีกต่อหนึ่ง การเลือกเป็นชั้นๆ บางคราวก็กำหนดไว้ ๒ ชั้น บางคราวก็กำหนดไว้ ๓ ชั้น สุกแล้วแต่กฎหมายเลือกตั้งจะได้ประกาศใช้เป็นครั้งแรกในประเทศฝรั่งเศสเมื่อปี ค.ศ. ๑๗๘๙ ถึง ค.ศ. ๑๘๑๔ มีการออกเสียงโดยทางอ้อม คือมีการออกเสียงเลือก ๒ ชั้น ชั้นแรกให้ราษฎรเลือกผู้แทนขึ้นมาชั้นหนึ่งก่อน แล้วผู้แทนนั้น ๆ มีหน้าที่ต้องเลือกผู้แทนราษฎรอีก เป็นชั้นที่ ๒

ส่วนในประเทศสยาม เมื่อสมัยใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว บัญญัติการเลือกตั้งไว้เช่น ๓ ชั้น ชั้นแรกราษฎรเลือกผู้แทนหมู่บ้าน ชั้นที่ ๒ ผู้แทนหมู่บ้านเลือกผู้แทนตำบล ชั้นที่ ๓ ผู้แทนตำบลเลือกผู้แทนราษฎรอีกต่อหนึ่ง

๓. การออกเสียงโดยได้เพิ่มคะแนนเสียง ก็คือว่าผู้ออกเสียงมีสิทธิที่จะออกเสียงได้หลายเสียง ราษฎรคนหนึ่งออกเสียงได้หลายเสียงเพราะอะไร? เพราะเหตุว่าเกี่ยวกับในเรื่องฐานะของบุคคลนั้น ๆ ประการที่หนึ่ง อีกประการ ๑ เกี่ยวกับทรัพย์สินสมบัติ หรือมีฉันทน์เกี่ยวกับการศึกษา ที่ว่าด้วยฐานะของบุคคลก็คือบุคคล

กฎหมายการเลือกตั้ง

หนึ่งๆ ที่มีครอบครัวมาก คือมีผู้ที่อยู่ในความคุ้มครองดูแลเป็นจำนวน
 มากด้วยเหตุเช่นกฎหมายจึงบัญญัติว่า หัวหน้าครอบครัวธรรมดา
 สิทธิที่จะออกเสียงได้มากกว่าหนึ่งเสียง เพื่อเป็นการทดแทนผู้ที่อยู่ใน
 ความคุ้มครอง เช่นภรรยาหรือบุตรที่ยังไม่มีอายุครบที่จะเลือกตั้ง
 ได้ตามกฎหมาย ส่วนที่เกี่ยวข้องเรื่องทรัพย์สินบุคคลคือผู้มีทรัพย์สิน
 สมบัติ ซึ่งจะต้องเสียภาษีเป็นจำนวนมาก รัฐบาลก็เห็นใจ คือว่าเมื่อผู้
 หนึ่งๆมีส่วนที่จะช่วยเหลือในราชการแผ่นดินโดยทางเสียภาษีอากรเป็น
 จำนวนมาก ก็ควรจะให้สิทธิผู้หนึ่งๆ มีเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎร
 ได้เกินกว่าหนึ่งเสียง เรื่องการศึกษาที่เช่นเดียวกัน การศึกษานี้
 บางประเทศกำหนดไว้ว่า ผู้ที่ไ้รับการศึกษาระดับสูงจะต้องได้รับ
 สิทธิออกเสียงได้อย่างน้อย ๒ เสียง หรือ ๓ เสียงเป็นต้น เพราะ
 ถือว่าผู้ที่มีการศึกษาแล้ว เป็นผู้ที่มีความสามารถ และเป็นผู้ที่
 มีคุณวุฒิในการที่จะเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เป็นการช่วยเหลือที่จะหาผู้
 แทนราษฎรซึ่งมีความสามารถ ประเทศเบลเยียมได้เคยใช้กฎหมาย
 การเลือกตั้งเช่นนี้ คือกฎหมาย ลงวันที่ ๗ กันยายน ค.ศ. ๑๘๙๓
 แต่ได้มายกเลิกเสียเมื่อ ปี ค.ศ. ๑๙๑๔

๔. การออกเสียงได้หลายแห่ง คือ ผู้ออกเสียงมีสิทธิจะ
 ออกเสียงได้หลายแห่งโดยเหตุว่ามีภูมิลำเนาอยู่แห่งหนึ่ง มี
 อสังหาริมทรัพย์อยู่อีกแห่งหนึ่ง หรือมีการค้าขายซึ่งจะต้องเสียภาษี
 อยู่อีกแห่งหนึ่ง ตัวอย่างเช่น นายแคงมีภูมิลำเนาที่จังหวัดพระนคร
 มีที่ดินอยู่ที่จังหวัดอยุธยา มีการค้าขายอยู่ที่จังหวัดสิงขลา ด้วย
 เหตุนี้ นายแคงมีสิทธิที่จะออกเสียงได้ในจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่

กฎหมายการเลือกตั้ง

หรือในจังหวัดซึ่งตนมีสังหาริมทรัพย์ อยู่ หรือในจังหวัดซึ่งตนมีการ
ค้าขายตั้งอยู่ เป็นต้น สรุปประมวลความก็คือว่า นายแกลงคนเดียว
มีสิทธิที่จะออกเสียงได้ ๓ เสียง ในประเทศสยามตามพระราช
บัญญัติ การเลือกตั้ง พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธ
ศักราช ๒๔๗๖ ระเบียบที่ ๒ ห้ามมิให้การออกเสียงเลือกตั้งเกินกว่า
หนึ่งเสียง จะมีภูมิลำเนาที่หนึ่ง มีสังหาริมทรัพย์ อีกที่หนึ่ง หรือ
ว่าจะมีการทำมาหากินอีกที่หนึ่งก็ดี กฎหมายบัญญัติให้ผู้นั้น
มีสิทธิที่จะออกเสียงได้แต่เพียงเสียงเดียว

ตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองอย่าง
ระบอบรัฐธรรมนุญ ได้ประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวแก่การเลือกตั้ง
๔ ครั้ง ครั้งแรกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ครั้งที่
๒ มีกฎหมายเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ ครั้งที่ ๓ มีกฎหมาย
เลือกตั้งแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๖ และครั้งที่ ๔ มีกฎหมาย
เลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ระเบียบ
ที่ ๒ กฎหมายเลือกตั้งที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญชั่วคราวไม่มีโอกาส
ได้ใช้เพราะระหว่างเวลานั้นเป็นเวลาทีรัฐบาลมีงานที่จะต้องปรับปรุง
เปลี่ยนแปลงอยู่มาก ทั้งร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร เมื่อ
ประกาศใช้ รัฐธรรมนูญฉบับถาวรแล้ว รัฐบาลได้ ออกกฎหมาย
เลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ ด้วยเหตุนี้ กฎหมายเกี่ยวแก่การเลือกตั้ง
ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว จึงต้องระงับไป คงใช้
กฎหมายเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ กฎหมายเลือกตั้งฉบับแก้ไข
มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขโดยกฎหมายเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไข

กฎหมายการเลือกตั้ง

เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๗๖ ครั้นต่อมาได้มีกฎหมายเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๗๕ แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๕๗๖ ระเบียบที่ ๒ ซึ่งเป็นกฎหมายเลือกตั้งที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ อย่างไรก็ตาม ท่านควรจะศึกษากฎหมายเลือกตั้งในสมัยรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวด้วย เพื่อประกอบความรู้ คือว่า เมื่อรัฐบาลได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวร และกฎหมายเลือกตั้งแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรกับเมื่อสมัยใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว การเลือกตั้งสมัยใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ราษฎรซึ่งมีสิทธิที่จะออกเสียงได้ ท่านบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ดังมีข้อความว่า “ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้ จะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติดังต่อไปนี้

๑. มีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์
๒. ไม่เป็นผู้นับ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
๓. ไม่ถูกศาลพิพากษาให้เสียสิทธิในการออกเสียง
๔. ต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย

๑. การที่จำกัดอายุไว้ ๒๐ ปี ก็เพื่อให้จะให้ผู้ออกเสียงเลือกตั้งเป็นผู้ที่รู้จักผิดชอบ รู้จักผลได้ผลเสียในการที่จะเลือกตั้งผู้แทน ซึ่งว่าถ้าเลือกตั้งผู้หนึ่งแล้วจะได้ รมผลอย่างไร

๒. ไม่เป็นผู้นับ หรือเสมือนไร้ความสามารถก็คือ ห้ามมิให้ผู้ที่มึจริตไม่ปกติ หรือคนที่วิกลจริต ไม่สามารถจะรู้จักผิดชอบในการออกเสียงเลือกตั้ง หรือเสพยาสุราขมาเมาเป็นอาทิจนเป็นผู้ที่ไม่สมประกอบ สติหรือความนึกไม่บริบูรณ์ เป็นต้น

๓. ไม่ถูกศาลพิพากษาให้เสียสิทธิในการออกเสียง เมื่อประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาชญาของเรา ประเทศสยามในสมัยนั้นยังมีได้ มีการปกครองอย่างระบอบรัฐธรรมนุญ ฉะนั้นการร่างประมวลกฎหมาย อาชญาจึงมิได้ กำหนดโทษชนิดนี้ไว้ เวลานั้นมีกฎหมายเลือกตั้งบัญญัติโทษไว้เช่นนั้นแล้ว ต่อไปรัฐบาลก็คงจะแก้ไขการลงโทษในกฎหมาย ลักษณะ อาชญา กำหนดว่าโทษชนิดใดบ้าง เมื่อศาลพิพากษาลงโทษ จำเลยในคดีอาชญาแล้ว จะต้องเสียสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรด้วย เรื่องนี้มีผลตกอยู่ถ้าจำเลยกระทำผิดซึ่งจะต้องรับโทษอย่างหนัก เช่นโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือโทษที่ถูกส่งไปอยู่ต่างจังหวัดเช่นโทษที่ให้ อยู่ภายในเขตต์ ซึ่งมีกำหนดเป็นอาทิ จำเลยอาจจะต้องเสียสิทธิในการออกเสียงด้วย ปัญหาที่ว่าทำไมจึงบัญญัติการลงโทษเสียสิทธิในการออกเสียง เมื่อศาลตัดสินให้ ประหารชีวิตจำเลยแล้ว เพราะผู้ที่ถูกศาลตัดสินประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตแล้ว คงจะไม่มีโอกาสออกเสียงในการเลือกตั้งได้ จริงอยู่ เมื่อคดีทุกแต่เดิมๆ ก็น่าจะเป็นเช่นนั้น แต่เมื่อพิจารณาให้ถ่องแท้ แล้วจะเห็นได้ว่า พระมหากษัตริย์หรือประมุขของประเทศยังมีสิทธิที่จะพระราชทานอภัยโทษ หรือลดหย่อนผ่อนโทษให้หนักเป็นเบาได้ และเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ผู้ที่ถูกศาลตัดสินประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตก็ยังมีโอกาสออกเสียงเลือกตั้ง เมื่อพ้นโทษแล้วได้ และเพื่อระบอบการเมืองนี้ จึงได้บัญญัติวิธีปฏิบัติที่จะออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรไว้ด้วย ส่วนความ

กฎหมายการเลือกตั้ง

ผิดอื่น ๆ ก็แล้วแต่รัฐบาลจะได้บัญญัติไว้ว่า โทษชนิดใดบ้าง ซึ่งควรระงับสิทธิของผู้ที่ถูกศาลตัดสินให้ ลงโทษแล้ว โดยปกติโทษที่เกี่ยวแก่การเมืองไม่ถือว่าเป็นความเสียหาย หรือได้รับความอับอายชกสุมมากนัก ฉะนั้นเมื่อศาลตัดสินจำคุกจำเลยในความผิดเช่นนั้นแล้ว กฎหมายไม่วิบัติสิทธิของผู้ที่ลงโทษนั้น ๆ เพราะถือว่า เป็นความเห็นไม่น่าจะได้รับความอับอาย หรืออดิฉินินทามากนัก

ทั้งนี้บุคคลมีสัญชาติไทยตามกฎหมาย เรื่องนี้มีพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๔๕๖ บัญญัติไว้ว่าบุคคลมีสัญชาติไทยตามกฎหมาย คือ:—

๑. บิดาเป็นไทย เกิดในพระราชอาณาจักรสยาม
๒. เกิดแต่มารดาเป็นไทย แต่บิดาไม่ปรากฏ
๓. บุคคลผู้ใดกำเนิดในพระราชอาณาจักรสยาม
๔. หญิง ต่าง ชาติ ทำการ สมรส กับ คนไทย ตาม กฎหมาย ประเพณี

๕. คนต่าง ประเทศ ที่แปลง ชาติ มา เป็น ไทย

มีข้อที่ควรสังเกตุในเรื่องคุณสมบัติแห่งการเลือกตั้งก็คือ ท่านมิได้บัญญัติถึงเรื่องเพศ ฉะนั้นจะเป็นผู้หญิงก็ดี ผู้ชายก็ดี เมื่อมีคุณสมบัติตามที่ท่านบัญญัติไว้ ๔ ประการนี้แล้ว ก็มีสิทธิที่จะออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การเลือกตั้งในประเทศไทยมีให้สิทธิสตรีมีโอกาศเท่ากับชาย ซึ่งในเมื่อกต่างประเทศ บางเมืองยังไม่อนุญาตให้ เพราะฉะนั้นในเมืองไทย รัฐธรรมนูญให้

กฎหมายการเลือกตั้ง

เสรีภาพของบุคคลที่ลงกันแล้ว โดยไม่ถือว่าเป็นผู้ยุบหรือตัดสิทธิ์
ที่มีสิทธิออกเสียงในสมัยต่อมา

คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนหมู่บ้าน หรือเป็นผู้
แทนตำบลนั้น ท่านบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับ
ชั่วคราว ดังนี้ :-

๑. ต้องได้วิชา การเมืองได้ ตามหลักสูตร ซึ่งสภาจะได้
ขึ้นไว้

๒. มีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์

๓. ไม่เป็นผู้ไร้หรือเสื่อมจนไร้ความสามารถ

๔. ไม่ถูกศาลพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิในการรับเลือกตั้ง

๕. ต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย

๖. เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนประเภทที่ ๑ ในสมัย
ที่ ๒ จะต้องได้รับความเห็นชอบของสมาชิกในสมัยที่ ๑ เสียก่อน ว่า
เป็นผู้ที่ไม่ควรสงสัยว่าจะนำมาซึ่งความไม่เรียบร้อย

องค์คุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนหมู่บ้านก็
เป็นผู้แทนตำบลก็ จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ๖ ประการดังกล่าว
มาข้างบนนี้ ตามความมาตรา ๑๑ บัญญัติเรื่องคุณสมบัติของผู้สมัคร
รับเลือกตั้งเพิ่มข้อที่ ๒ อย่าง คือข้อ ๑ และข้อ ๖ ส่วนข้อ ๒
ถึงข้อ ๕ มีข้อความอย่างเดียวกัน กับมาตรา ๑๔ ซึ่งบัญญัติเรื่อง
คุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิออกเสียง ความในข้อหนึ่งแห่งมาตรา ๑๑
นั้น รัฐบาลไม่มีโอกาสที่จะได้ ใช้การเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับ
ชั่วคราว จึงมิได้กำหนดหลักสูตร สำหรับสอบได้ วิชาการเมืองไว้

กฎหมายการเลือกตั้ง

ครั้นมาเมื่อประกาศใช้กฎหมายเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม
 เติมพุทธศักราช ๒๔๗๖ ระเบียบที่ ๒ มาตรา ๖ ข้อ ๓ บัญญัติ
 ว่า มีความรู้ ตามที่จะได้ มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้ และต่อมา
 ก็ได้ มีพระราชกฤษฎีกา กำหนดการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการ
 เลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติมพระพุทศักราช ๒๔๗๖ ระเบียบ
 ที่ ๒ ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ ม. ๖ บัญญัติว่า ผู้ที่มีสิทธิจะ
 เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร ต้องมีความรู้เทียบชั้นประถม
 สามัญ ส่วนความในข้อ ๖ มาตรา ๑๑ บัญญัติว่า ผู้สมัครรับ
 เลือกเป็นผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ หมายความว่า ผู้แทนที่ราษฎร
 เลือกตั้งขึ้นมาเป็นชนๆ จะต้องได้รับความยินยอมเห็นชอบของสมาชิก
 ในสมัยที่ ๑ หมายความว่า สมาชิกที่คณะราษฎรซึ่งมีคณะรักษา
 พระนครฝ่ายทหาร เป็นผู้ใช้อำนาจแทนจึงทั้งสิ้น ๗๐ นาย ผู้แทน
 ราษฎรประเภทที่ ๑ จะต้องได้รับความยินยอมเห็นชอบของสมาชิก
 ในสมัยที่ ๑ คือ ๗๐ นายนี้ กอนที่จะสมัครรับเลือกเป็นผู้แทน
 ประเภทที่ ๑ และผู้ที่สมัครรับเลือกจะต้องปราศจากความสงสัยที่จะ
 นำมาซึ่งความไม่เรียบร้อย อย่างไรเรียกว่าจะนำ มาความไม่เรีย
 ขร้อย เช่นข้อซึ่งจะต้องวินิจฉัยเป็นเรื่องๆ ไป แล้วแต่เหตุการณ
 และกรณีซึ่งจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว การเลือกผู้แทนราษฎรมี ๓
 ชั้น คือ ชั้นแรกราษฎรเลือกตั้งผู้แทนหมู่บ้านชนมาชนหนึ่งกอน แล้ว
 ผู้แทนหมู่บ้านเลือกผู้แทนตำบล เมื่อเลือกผู้แทนตำบลแล้ว ผู้แทน
 ตำบลจึงเลือกตั้งผู้แทนราษฎร คุรุจักรมณญะฉบับชั่วคราวมาตรา
 ๑๒ การเลือกตั้งผู้แทนใดๆ ให้ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก ถ้า

คณะเสียงเท่ากัน ให้มีการเลือกตั้ง ๒ ถ้าครั้งที่ ๒ มีคณะ
 เท่ากัน ให้ตกลงกลางออกเสียงชงชาติ และให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
 กลางไว้ ให้เป็นวิธีที่คัดเลือกผู้แทนราษฎร หรือผู้แทนหมู่บ้าน
 หรือผู้แทนตำบล การคัดเลือกให้เขาเสียงข้างมาก เมื่อมีผู้ออก
 เสียงเลือกตั้งเท่ากัน ตัวอย่างเช่น นาย ก. นาย ข. ได้รับเลือก
 คณะหนึ่งคณะเท่ากันเช่นนี้ จะต้องมีการออกเสียงเลือกตั้งใหม่
 เช่นครั้งที่ ๒ และถ้าการเลือกตั้งครั้งที่ ๒ ก็ได้คณะเท่ากันอีก

ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวมาตรา ๑๕ บัญญัติว่า จะ
 ของตกลงกลางออกเสียงชงชาติ ผู้ที่จะเป็นผู้ชงชาติ ก็ให้ผู้สมัคร
 รับเลือกตั้งนั่นเอง เป็นผู้ที่ตกลงกลางได้ เมื่อผู้ชงชาติตัดสินใจว่า
 ผู้ใดควรจะได้รับเลือกตั้งแล้วก็เขมือนว่าเสร็จสิ้น ไม่มีการเลือกตั้ง
 ต่อไป ถือว่าผู้หนึ่ง ๆ เป็นผู้ที่ได้รับเลือกตั้งตามกฎหมาย

ได้บรรยายให้ท่านฟังแล้วว่า ตั้งแต่ ประเทศสยามได้มีการ
 เปลี่ยนแปลงการปกครองคือตั้งแต่ วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕
 เป็นต้นมาจนบัดนี้ได้ ประกาศใช้ กฎหมายที่ เกี่ยวแก่การเลือกตั้ง ๔
 ครั้ง ครั้งแรกรวมอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ครั้งที่ ๒
 พระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ใน
 ระหว่างเวลาที่ใช้บทบัญญัติเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
 จักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ ครั้งที่ ๓ พระราชบัญญัติการ
 เลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖
 ครั้งที่ ๔ พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม
 พุทธศักราช ๒๔๗๖ ฉบับที่ ๒ แต่กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

กฎหมายการเลือกตั้ง

ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว และกฎหมายเลือกตั้งซึ่ง
ประกาศใช้ ต่อมาอีก ๒ ครั้งนั้น รัฐบาลได้ประกาศยกเลิกเสียแล้ว
ฉะนั้นกฎหมายเลือกตั้งซึ่งยังใช้ ได้อยู่ในเวลานี้คือ กฎหมายเลือก
ตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๔๗๖ ฉบับที่ ๒
ซึ่งทำนาระทองค้ำขาต่อไป.

ข้อแรกที่สังเกตเห็นว่ากฎหมายเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไข
เพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๔๗๖ ฉบับที่ ๒ นั้นกำหนดการเลือกตั้งผู้
สมัครรับเลือกโดยมีคุณสมบัติจำกัดเกี่ยวกับการศึกษา หาได้แต่
โอกาสให้บุคคลทุกชนทุกจำพวกสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรทั่ว
ถึงกันไม่ กล่าวคือกฎหมายยังจำกัดเรื่องของคุณสมบัติอยู่ ข้อที่ควร
สังเกตอีกก็คือ ตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวบัญญัติการเลือกตั้ง
ผู้แทนราษฎรไว้ ๓ ชนิด คือ-

๑. ราษฎรในหมู่บ้านเลือกผู้แทนเพื่อออกเสียงตั้งผู้แทนตำบล
 ๒. ผู้แทนหมู่บ้านเลือกผู้แทนตำบล
 ๓. ผู้แทนตำบลเป็นผู้เลือกตั้งสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎร
- รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว มาตรา ๑๒ ส่วนการเลือกตั้งผู้แทน
ราษฎรในสมัยประชุมนี้มีเพียง ๒ ชนิด คือ

๑. ราษฎรเลือกตั้งผู้แทนตำบล ๗ ละหนึ่งคน
 ๒. ผู้แทนตำบลในจังหวัดเลือกตั้ง ผู้แทนราษฎร จังหวัดละ
หนึ่งคน
- กฎหมายเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช
๒๔๗๖ ฉบับที่ ๒ มาตรา ๔.

กฎหมายการเลือกตั้ง

นอกจากนี้เรื่องคุณสมบัติของผู้มีสิทธิออกเสียงหรือผู้สมัคร
รับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ก็บัญญัติเลือกตั้งซึ่ง
ใช้อยู่ในเวลานี้ก็ผิดกัน รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว มาตรา ๑๑ และ
มาตรา ๑๔ และกฎหมายการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม
พุทธศักราช ๒๔๗๖ ฉบับที่ ๒ มาตรา ๕ และ มาตรา ๖

ผู้ที่มีสิทธิ ออกเสียง เลือกตั้ง ผู้แทนตำบลได้ จะต้อง ประกอบ
ด้วยคุณสมบัติดังต่อไปนี้

๑. มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย บุคคลซึ่งเกิดในต่างประเทศ
ว่ามีสัญชาติไทยนั้นให้อธิบายให้ท่านฟังแล้ว ฉะนั้นจะไม่อธิบายซ้ำ
ในที่นี้ แต่

ก. ถ้าบิดา เป็น ชาวต่างประเทศจะได้แต่งงาน กับมารดาโดย
ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม ต้องเป็นผู้ ที่ได้เรียนหนังสือไทยจนได้
ประกาศนียบัตร ชั้นมัธยมปีที่ ๓ หรือได้รับราชการประจำการตาม
พระราชบัญญัติ ลักษณะ เกณฑ์ทหาร แล้ว หรือได้รับราชการ
ประจำแผนกอื่น ๆ ในตำแหน่งตั้งแต่ชั้นเสมียนพนักงานขึ้นไปโดยมี
เงินเดือนประจำไม่ต่ำกว่า ๕ ปี

ข. ถ้าเป็นคนต่างประเทศมาเป็นไทย ต้องมีคุณสมบัติอย่าง
ใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในข้อ (ก) คือหมายความว่าผู้ที่
แปลงชาติมาถือสัญชาติไทยนั้น จะต้องเป็นผู้ ที่ได้ เรียนรู้ หนังสือ
ไทยจนได้ประกาศนียบัตร ชั้นมัธยมปีที่ ๓ หรือผู้ที่ได้รับราชการ

ประจำการตามพระราชบัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหาร หรือได้เข้ารับราชการประจำแผนกอื่น ๆ ในตำแหน่งตั้งแต่เสมียนพนักงานขึ้นไปโดยมีเงินประจำแล้วไม่ต่ำกว่า ๕ ปี ถ้าแม่ผู้ท่แปลงชาติ มาเป็นชาติไทยไม่มีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวมาข้างบนนี้ ต้องเป็นผู้ที่ได้อยู่ในราชอาณาจักรสยามเป็นเวลา ติดต่อกันนับแต่เมื่อได้แปลงชาติมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๑๐ ปี

เรื่อง อัญญาตให้ ชาวต่าง ประเทศ ที่แปลงชาติ มี สิทธิในการเลือกตั้งได้นั้น ควรจะต้องระวังให้มาก เพราะอาจนำความลับของประเทศไปเผยแผ่ให้ประเทศอื่นทราบได้ ทั้งที่เคยมีตัวอย่างเกิดขึ้นใน ต่างประเทศแล้ว แต่บางทีก็ได้ผลดี บางทีก็ได้ผลร้ายขึ้น ถ้าอย่างที่ได้ผลดีก็คือในประเทศฝรั่งเศส ซึ่งปรากฏตามประวัติศาสตร์ว่า Gambeth เป็น บุคร ชาว อิตาลี เป็น นักการเมืองที่มีชื่อเสียงในประเทศฝรั่งเศสเมื่อครั้งศตวรรษที่ ๑๘ ได้เคย เป็น นายกรัฐมนตรี และ ทำความเจริญให้แก่ประเทศฝรั่งเศส เป็นอันมาก ตัวอย่างที่เกิดผลร้ายขึ้นก็คือในประเทศอังกฤษ คือ ในระหว่างมหาสงครามคราวที่แล้วมา ชาวซังการเรียน มีนามว่า ทริบิทซ์ (Tribitch) ได้แปลงชาติเป็น คนอังกฤษ และ เปลี่ยนนามใหม่ว่า ลิงคอล์น (Lincoln) ได้ถูกเลือกเป็นผู้แทนราษฎรในสภาผู้แทนราษฎรชนต่ำ (House of Common) ของประเทศอังกฤษ และได้กระทำกรคิด ขบถ โดย นำความลับของประเทศไป เผยแผ่ให้แก่ฝ่ายศัตรูเป็นการเสียหายแก่ประเทศมาก

๒. มีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์แล้ว

๓. ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

๔. ไม่เป็นผู้ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล ในขณะที่มีการเลือกตั้ง

๕. ไม่เป็นภิกษุสามเณร นักพรตหรือนักบวช ในขณะที่มีการเลือกตั้ง

๖. ไม่ถูกศาลพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิออกเสียง

ส่วนคุณสมบัติผู้ที่จะมีสิทธิรับเลือกเป็นผู้แทนตำบลหรือเป็นผู้แทนราษฎร ก็ที่จะต้องประกอบด้วย คุณสมบัติดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖ ซึ่งต่างกับคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

ข้อแรก คือในเรื่องอายุของผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนตำบลหรือผู้แทนราษฎรกำหนดไว้เพียง ๒๐ ปี แต่ว่าอายุของผู้ที่มีสิทธิรับเลือก เป็นผู้แทนตำบลหรือเป็นผู้แทนราษฎรจะต้องมีอายุ ๒๓ ปีบริบูรณ์

ข้อ ๒ การศึกษา กฎหมายการเลือกตั้งของเรายังไม่เปิดโอกาสให้ราษฎรทุกคนสมัครรับเลือก เป็นผู้แทนราษฎรไปทั่วถึงกัน กล่าวคือ ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งจะต้องมีความรู้ในการศึกษา ซึ่งพระราชกฤษฎีกาจะได้อำหนดไว้ และในเรื่องนี้ก็มีพระราชกฤษฎีกาได้ประกาศไว้แล้วว่าผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งจะต้องมีความรู้สำเร็จชั้นประถมบริบูรณ์

กฎหมายการเลือกตั้ง

ข้อ ๓. ไม่เป็นบุคคลที่อยู่ในฐานะเหนือการเมือง ตาม รัฐธรรมนูญมาตรา ๑๑ รัฐธรรมนูญมาตรา ๑๑ บัญญัติว่า พระราชบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป จะขึ้นโดยตำแหน่งหรือโดยแต่งตั้งก็ตามย่อมดำรงอยู่ในฐานะเหนือการเมือง หมายความว่า พระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไปไม่มีโอกาสที่จะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือเป็นรัฐสมนทร์ว่าการกระทรวงทบวง เพราะเป็นตำแหน่งการเมือง ซึ่งต่างกับสิทธิในการออกเสียงกฎหมายไม่ได้ บัญญัติไว้ว่าบุคคลที่อยู่ในฐานะการเมือง จะออกเสียงไม่ได้ ฉะนั้น พระบรมวงศานุวงศ์ ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป มีสิทธิที่จะออกเสียงเลือกตั้งได้ เมื่อมีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรา ๕

เงื่อนไขที่ใช้ สิทธิในการออกเสียงได้คือ—

๑. มีคุณสมบัติครบถ้วน ตามที่ กำหนด ตามที่ บัญญัติไว้ใน ม. ๕
๒. มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงมาตรา ๗ และ มาตรา ๑๑

ตามมาตรา ๗ บัญญัติว่าผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนตำบลมีชื่ออยู่ในสำมะโนครัวตำบลใด ให้ออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนตำบลของตำบลนั้น และตามมาตรา ๑๑ บัญญัติว่า เมื่อได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาว่าให้มีการเลือกตั้งผู้แทนตำบลแล้ว ให้กรมการอำเภอจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงในตำบลนั้น ๆ ขึ้นไว้ในการทำบัญชีรายชื่อให้ถือตามทะเบียนในสำมะโนครัว

ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนตำบลได้ ต้อง ประกอบด้วย
เหตุ ๒ ประการดังนี้ คือ—

๑. มีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรา ๕ แห่งกฎหมายเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ระเบียบที่ ๒
๒. มีชื่ออยู่ในทะเบียนใบสำมะโนครัว มาตรา ๗ กฎหมายเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ระเบียบที่ ๒

การทำบัญชีทะเบียนใบสำมะโนครัวของผู้มีสิทธิออกเสียงนี้ ควรทำเป็นบัญชีไว้แผนกหนึ่งต่างหาก และในบัญชีนี้ไม่ควรมีแต่รายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงได้ในตำบลนั้น ๆ เท่านั้น ไม่ควรรวมอยู่ในบัญชีทะเบียนใบสำมะโนครัวทั่วไป ทั้งนี้เพื่อให้เป็นการสะดวกแก่การค้นหารายชื่อของผู้มีสิทธิออกเสียง บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ควรทำเป็นงานประจำ ไม่ควรทำเป็นครั้งเป็นคราว เพราะเหตุว่าการเลือกตั้งอาจจะมีขึ้นได้เสมอ เช่น มีสมาชิกคนใดคนหนึ่งถึงแก่กรรม หรือลาออกจากการเป็นสมาชิกหรือมีการยุบสภา หรือสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งออกจากตำแหน่ง เพราะมีความประพฤติในการที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียให้แก่สภาแล้ว ก็จำเป็นต้องมีการเลือกตั้งผู้แทนขึ้นมาใหม่ ฉะนั้นการเลือกตั้งอาจจะมีขึ้นได้เสมอ บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงจึงควรตั้งเตรียมไว้พร้อมไว้ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในทางการนอกจากนั้นบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงในทะเบียนใบสำมะโนครัว ควรจะมีแก้ไขเพิ่มเติมเป็นครั้งคราว อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เพื่อ

กฎหมายเลือกตั้ง

ให้บัญชีนั้นถูกต้องเรียบร้อยเสมอ เพราะในปี ๑ ๆ มีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นมีอัตราเช่น ชายหนุ่มที่มีอายุย่างเข้า ๒๐ ปีบริบูรณ์ ผู้หนัก มีสิทธิตามกฎหมายเลือกตั้ง ควรมีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง หรือผู้ที่มิชื่อในบัญชีผู้มีสิทธิออกเสียงแล้ว แต่โดยเหตุใดเหตุหนึ่งสิทธินั้น ๆ ถูกเพิกถอนหรือสูญสิ้นไป เช่น คายหรือต้องคำพิพากษาของศาลให้เพิกถอนสิทธิการออกเสียงเสียเช่นกัน ในกรณีเหล่านี้ย่อม ทำให้บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเปลี่ยนแปลงเป็นจำนวนมาก เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีรายชื่อเหล่านี้ ให้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงก่อนที่ระงับกำหนดวันและเวลาเลือกตั้งผู้แทนตำบล ความที่ระงับประกาศไว้ในพระราชกฤษฎีกา อันก่อนที่ระงับกำหนดการเลือกตั้งผู้แทนตำบลไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน กรมการอำเภอต้องทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประกาศไว้ ณ สาธารณสถานภายใน ตำบลซึ่ง ประชาชน เข้าไป ตรวจดูได้ โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม และการประกาศบัญชีรายชื่อเช่นนี้ให้ประกาศที่ใด ณ สถานที ซึ่งจะมีการออกเสียงเลือกตั้ง ผู้แทนตำบลด้วย บุคคลที่ไม่ชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อ เห็นว่าตนเองสมควรมีชื่ออยู่เป็นผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนตำบลแล้ว จะต้องทำคำร้องขอให้ลงชื่อของตนในบัญชีขึ้นต่อกรมการอำเภอภายใน ๗ วัน นับตั้งแต่วันที่ประกาศรายชื่อ และต้องมีคำขแรงแสดงเหตุผลหรือเอกสารใดๆ เพื่อสนับสนุนคำร้องของตนด้วย ในประเทศที่มีพรรคพวกการเมือง เช่นในประเทศเบลเยียม เป็นอาทิ เป็นหน้าที่ของพรรคพวก

การเมืองคณะนั้น ๆ จะต้องเอาใจใส่ด้วยระวังคุณเลวมิให้การทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่ง เช่น พรรคพวก ของคน ซาก ตก บก พร่องไ้ เขาตงพรรคพวกของเขามาคอยระวังเมื่อถึงคราวที่พวกเขา มีอายุครบที่จะจดทะเบียน ชื่ออยู่ในบัญชีผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแล้ว พรรคพวกการเมืองนั้น ๆ ก็ต้องนำข้อความมาแจ้งขอให้เจ้าหน้าที่จัดการลงทะเบียนและถ้าเมื่อปรากฏว่า การทำบัญชีรายชื่อ นั้น ๆ ยังขาดรายชื่อพรรคพวกของคน ก็ทำคำร้องต่อเจ้าหน้าที่ขอให้ลงชื่อพรรคพวกของตนลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งนี้ เพราะคณะพรรคพวกการเมืองนั้น ๆ พยายามหาคะแนนเสียงให้มากที่สุดที่จะทำได้ เมื่อในเวลาที่มีการเลือกตั้งจะได้คอยสนับสนุนพรรคพวกของตน

ในประเทศสยามก่อนมีการเลือกตั้งผู้แทนตำบลราษฎรคนใดซึ่งคิดว่าตนมีสิทธิจะออกเสียงไ้ แต่ไม่ปรากฏชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแล้ว เป็นหน้าที่ของตนจะต้องทำคำร้องยื่นต่อกรมการอำเภอ เมื่อกรมการอำเภอได้รับคำร้องขอให้เติมชื่อผู้ร้องในบัญชีรายชื่อแล้ว เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอจะต้องใช้ดุลยวิญญ์ยัตติเห็นว่า จะควรให้เติมชื่อผู้ร้องหรือไม่ ถ้ากรมการอำเภอเห็นมีเหตุสมควรเติมชื่อผู้ร้องในบัญชีรายชื่อด้วยแล้ว ก็ให้ลงชื่อผู้นั้นไว้ในบัญชีรายชื่อโดยเร็ว เพราะเวลาจำกัดและกระชั้นมาก แต่ถ้ากรมการอำเภอเห็นว่ายังไม่มีเหตุผลอันสมควรจะให้เติมชื่อผู้ร้องในบัญชีเป็นผูที่มีสิทธิออกเสียงแล้ว ก็ให้ยกคำร้องเสียทันที ในกรณีเช่นนี้ ถ้าผู้ร้องถูกยกคำร้องเช่นนี้ ผู้ร้องมีสิทธิจะยื่นคำร้องต่อศาล

กฎหมายการเลือกตั้ง

ท้องถิ่นใด คล้าย ๆ กับอุทธรณ์ คำร้องของกรมการอำเภออีกต่อหนึ่ง
 แต่จะต้องรีบยื่นคำร้องโดยเร็ว มิฉะนั้นอาจไม่ทันกำหนดเวลาการ
 เลือกตั้ง เมื่อศาลได้รับคำร้องเช่นนี้ ก็ต้องรีบไต่สวนวินิจฉัยโดย
 พลันว่าจะสั่งให้เติมชื่อผู้ร้องหรือไม่ เมื่อศาลได้มีคำสั่งอย่างใด
 แล้ว ท่านให้ถือว่า เป็นที่สุด แล้วให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังกรมการ
 อำเภอทันที วิชพิจารณาคำร้องเช่นนี้ ศาลคงจะไม่เรียกค่าธรรมเนียม
 เหมือนหมอนอย่างคดีธรรมดา และนอกจากนั้นจำเป็นต้องรีบพิจารณา
 ไต่สวนขึ้นศาลโดยด่วน เพราะมีเวลาจำกัดและระชั้นมาก ถ้าคำสั่ง
 ของศาลไปไม่ถึงมีอกรวมการตรวจคะแนนเสียงในขณะเลือกตั้ง ท่าน
 ให้ปฏิบัติการไปตามคำสั่งเดิมของกรมการอำเภอ กฎหมายเลือก
 ตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๖ มาตรา ๑๒

เมื่อผู้ใดมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อในทะเบียนสำมะโนครัวแล้ว มี
 สิทธิออกเสียงได้ ถึงแม้ว่าผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้ที่มีสิทธิออก
 เสียงจะไม่มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วในมาตรา ๕ ก็ดี แต่ผิดโดย
 เหตุใดเหตุหนึ่งชื่อของเขามีปรากฏขึ้นในบัญชีรายชื่อผู้ที่มีสิทธิออก
 เสียงได้ ผู้หนักมีสิทธิออกเสียงได้ เว้นไว้แต่กรมการอำเภอจะได้มี
 คำสั่งให้ลบชื่อผู้นั้นออกเสีย

ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนตำบลได้ ทั้งประกอบด้วย
 เหตุ ๓ ประการ คือ

๑. มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายเลือกตั้งกำหนดไว้ใน
 ในมาตรา ๖

๒. ต้องมีภูมิลำเนา หรือ ที่งที่อยู่ หรือ มีอสังหาริมทรัพย์ หรือ เป็นบุคคลที่เกิดในตำบลนั้น กฎหมายเลือกตั้ง มาตรา ๘

๓. ลงชื่อสมัครที่กรมการอำเภอ ซึ่งตำบลนั้นตั้งอยู่ภายใน เวลาที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา

การไต่สวนพิจารณาชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนตำบล ว่า บุคคลนั้น ๆ จะมีคุณสมบัติรับเลือกตั้งได้ตามมาตรา ๖ และมี ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ หรือ มีอสังหาริมทรัพย์ หรือ เป็นบุคคลที่เกิด ในตำบลนั้นจริงหรือไม่เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอ กรมการอำเภอ จะต้องวินิจฉัยประกอบด้วยหลักฐานและเหตุผล ถ้าเห็นว่าผู้สมัครมีคุณสมบัติครบถ้วนเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งได้แล้ว ก็ให้ประกาศรับไว้ทันที ว่าการอำเภอโดยเร็ว ก่อนถึงกำหนดวันเลือกตั้งผู้แทนตำบลอย่าง นี้ขอ ๓ นั้น กรมการอำเภอต้องปิดประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือก ตั้งไว้ ในตำบลนั้น ๆ กฎหมายเลือกตั้ง มาตรา ๑๓

ถ้าแม้กรมการอำเภอไม่ยอมรับสมัครผู้สมัครมีสิทธิที่จะยื่น คำร้องต่อศาลท้องถิ่นได้ และต้องรีบกระทำโดยด่วน เมื่อศาลได้ รับคำร้องเช่นนั้นแล้ว ก็ต้องรีบไต่สวนวินิจฉัยสั่งให้เต็มชื่อหรือมิให้ เต็มชื่อผู้ร้องในประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง เมื่อศาลได้ มี คำสั่งอย่างใดแล้ว คำสั่งนั้นเป็นที่สุด ไม่อุทธรณ์ฎีกา แล้วศาลต้อง รีบแจ้งคำสั่งนั้นไปให้กรมการอำเภอทันทีที่เดียว ถ้าคำสั่งของศาลไป ไม่ถึงมือกรมการตรวจคะแนนเสียงในขณะเลือกตั้งแล้ว การที่กรม การอำเภอไต่สวนวินิจฉัยตัดสินไป อย่างใดก็ถึง ต้องถือไป ตามเดิม ก่อน กฎหมายเลือกตั้ง มาตรา ๑๔

กฎหมายการเลือกตั้ง

กำหนดวัน และสาขารณสถานที่ระออกเสียงเลือกตั้งผู้แทน
 ตำบลนั้น ในชั้นแรกรัฐบาลจะได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดวันให้
 ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งไปลงชื่อของตนที่กรมการอำเภอ ซึ่งตำบลนั้น
 อยู่นอยู่ ภายในกำหนดเวลาซึ่งระได้ตราไว้ในพระราชกฤษฎีกาเป็น
 คราว ๆ ไป ฉะนั้นเมื่อผู้ใดเห็นว่าตนมีสิทธิเป็นผู้สมัครรับเลือก
 ด้งได้ ระต้องไปขอให้ลงชื่อของตนที่กรมการอำเภอ การเลือกตั้ง
 อาจจะมีขึ้นได้ด้วยเหตุ ๓ ประการคือ—

๑. เมื่อถึงครบกำหนดเวลาเป็นสมาชิกของสภาผู้แทนราษฎร
 ๔ ปี รัฐบาลจะได้ออกประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกาแจ้งให้มหาชน
 ทราบว่า ระได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ตาม
 กำหนดวันและเวลาจะได้ออกประกาศไว้ เพื่อที่จะให้ผู้ที่มีสิทธิเลือก
 ด้งรวมทั้งเจ้าหน้าที่และผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเตรียมตัวที่จะตรวจดูใน
 บัญชีรายชื่อหรือว่าตรวจดูในคำประกาศ ซึ่งเจ้าหน้าที่ระได้ปิดประ
 กาศ ว่าผู้หนึ่ง ๆ มีสิทธิออกเสียงได้หรือว่าผู้หนึ่ง ๆ มีสิทธิจะเป็นผู้สมัคร
 ด้งได้ นั้นเป็นเหตุหนึ่งซึ่งระมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้

๒. เมื่อประมุขของประเทศยุบสภาผู้แทนราษฎร ในกรณี
 เช่นนี้ชายุขของสภาจะอยู่ไม่ถึง ๔ ปีก็ได้ เมื่อยุบสภาแล้วเป็นเหตุ
 ให้มีการเลือกตั้งขึ้นใหม่ภายในเวลา ๙๐ วัน นับแต่วันยุบสภา คุ
 รัฐธรรมนูญคณะบับถาวร มาตรา ๓๔ ซึ่งบัญญัติว่า พระมหากษัตริย์
 ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรได้ เมื่อพระมหา
 กษัตริย์ทรงยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ในพระราชกฤษฎีกาให้ยุบสภา

เช่นผู้ทรงอำนาจมีกำหนดให้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ และการเลือกตั้งนั้นจะคงให้ มีขึ้นภายใน ๙๐ วันนับแต่วันได้ยุบสภาแล้ว เป็นต้นไป

๓. เมื่อสมาชิกลาออกจากตำแหน่งเป็น สภาผู้แทนราษฎร หรือตาย หรือสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นว่า ผู้หนึ่งหรือผู้หนึ่ง ความเสื่อมเสียมาสู่สภา จึงให้ ออกจากการเป็นสมาชิก เมื่อเป็น เช่นนี้เจ้าพนักงานการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรใหม่ ผู้แทนสมาชิกที่ ลาออกจากตำแหน่งไปด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวมาข้างบน

ถ้าเมื่อมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรใหม่ด้วยเหตุประการที่ ๓ ผู้ แทนราษฎรคนใหม่ซึ่งแทนสมาชิกที่ออก หรือต้องตายไปใน มีสิทธิอยู่ในตำแหน่งได้ไม่เกินกว่าอายุของ สภาซึ่ง ตนถูก รับเลือกเป็นผู้ แทนราษฎรสำหรับณะเพราะสมัยนั้น ตัวอย่าง สมมติว่าสมาชิกที่ออก ออกหรือถึงแก่กรรมแล้วนั้น ได้ รับหน้าที่เป็นผู้แทนราษฎรมาแล้ว ๓ ปีกับ ๑๐ เดือน ครอบผู้แทนราษฎรซึ่งถูกเลือกขึ้นมาแทน ก็มีสิทธิ เป็นผู้แทนราษฎรได้เพียง ๒ เดือนเท่านั้น เมื่อครบ ๒ เดือนแล้ว ก็ต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกของสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด

การออกเสียงเลือกผู้แทนตำบล ท่านให้เริ่มตั้งแต่ ๙.๐๐ นาฬิกาถึง ๑๕.๐๐ นาฬิกา ถ้าการที่กำหนดเวลาเช่นนี้ ก็เพื่อจะ ให้กรรมการตรวจเสียงได้ มีโอกาสตรวจนับคะแนน และรู้ผลของการ เลือกตั้งได้ ในวันนั้น จึงได้กำหนดเวลาที่ออกเสียงได้ไม่เกิน ๑๕.๐๐ นาฬิกา และเวลาเริ่มตั้งแต่ ๙.๐๐ นาฬิกา เมื่อถึงกำหนดวันและเวลา

กฎหมายการเลือกตั้ง

ซึ่งเจ้าหน้าที่กำหนดจะให้ มีการเลือกตั้งผู้แทนตำบลแล้ว ราษฎรผู้ที่มีสิทธิออกเสียงจะต้องไปแสดงตนต่อกรรมการตรวจคะแนนเสียง เพื่อให้กรรมการมอบบัตรออกเสียงให้ และกรรมการจะได้หมายไว้ในบัญชีรายชื่อว่า ผู้หนึ่งๆ ได้ มาขอรับบัตรออกเสียงไปแล้ว และผู้มีสิทธิออกเสียงจะต้อง นำบัตร นั้นไปใส่ในหีบ บัตรออกเสียงซึ่งกรรมการจะได้คิดเลขหมายและชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้ กล่าวคือ เมื่อผู้ใดจะออกเสียงให้ ใครเป็นผู้แทนตำบลกับบัตร ออกเสียงนั้นไปใส่ในหีบบัตร ซึ่งมีชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง เมื่อสิ้นเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา เจ้าหน้าที่จะได้ จดการรวบรวมบัตร ที่ออกเสียงนั้น แล้วลงเลขหมาย หีบนั้นไว้ บนบัตร ออกเสียงทุก กระบี่ และ หีบ แล้วบันทึกไว้ในรายงาน ว่า หีบหนึ่งๆ มีคะแนนเสียงเท่าใดเสร็จแล้วก็ได้เก็บบัตรออกเสียงนั้นไว้ ตามเดิม

การที่จะตัดสินชื่อกันว่าผู้ใดได้ รับ เลือก ตั้ง เป็นผู้แทนตำบลนั้นท่านให้ ชื่อว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดได้ คะแนนเสียงสูงที่สุดให้ ชื่อว่าเป็นผู้แทนตำบล ถ้าเมื่อใดปรากฏว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดได้ คะแนนเสียงเท่ากัน ท่านให้ ชื่อว่าผู้ที่มีอายุสูงกว่าเป็นผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง อนึ่งถ้าศาลสั่งเพิกถอนการเลือกตั้งของผู้ที่ได้รับคะแนนสูง ท่านให้ ชื่อว่าผู้ที่ได้รับคะแนนรองลงมาเป็นผู้แทนตำบล ตัวอย่างในตำบลหนึ่งมีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนตำบล ๓ คน คะแนนที่ได้รับมีต่าง ๆ กันดังนี้คือ นาย ก. ได้ ๑๐๐ คะแนน นายข. ได้ ๘๐ คะแนน นาย ค. ได้ ๘๐ คะแนน เป็นต้น นาย ก. ได้ รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนตำบล สมมติว่า ศาลได้มีคำสั่งว่าการเลือก

ตั้งนาย ก. เป็นผู้แทนตำบลนั้นได้ เช่นไปโดยทุจริต หรือไม่ยุติธรรม
 คณะนาย ก. ก็ไม่มีสิทธิที่จะเป็นผู้แทนตำบล เมื่อเช่นเช่นนาย ข.
 เป็นผู้ที่มีสิทธิได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนตำบลที่ตาย กฎหมายเลือก
 ตั้งมาตรา ๒๐ ซึ่งบัญญัติว่า "เมื่อถึงกาลถึงเพิกถอนการเลือกตั้ง
 ของผู้ใด รับคะแนนสูงท่านให้ถือว่า ผู้ที่ได้ คะแนนรองลงมาเป็นผู้
 แทนตำบล"

บัตรออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนตำบลที่ท่านให้วการรวมการตรวจ
 คะแนนเสียงเก็บรักษาไว้ ๓ ปี ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการค้นหาหลัก
 ฐาน เมื่อมีการฟ้องร้องว่ากาที่เลือกตั้งนั้นเช่นไปโดยทุจริต เมื่อ
 ครบ ๓ ปีแล้วเป็นข้อหาตายเสียได้ ไม่จำเป็นต้องเก็บไว้เกินกว่านั้น
 และเมื่อกรรมการตรวจคะแนนเสียงได้ตัดสินว่า ผู้ใดได้รับเลือกตั้ง
 เป็นผู้แทนตำบลแล้ว ตามมาตรา ๒๒ บัญญัติว่า กรรมการตรวจ
 คะแนนเสียงจะต้องรีบรายงานการเลือกตั้งไปยังกรมการอำเภอเพื่อ
 ส่งไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดโดยเร็ว คำว่าผู้ว่าราชการจังหวัดเกี่ยว
 นี้ ทางราชการได้เปลี่ยนใช้ เป็นข้าหลวงประจำจังหวัด

การเลือกตั้งผู้แทนตำบลนั้น ถ้าแม้ผู้ใดเห็นว่ากาเลือกตั้ง
 นั้นเช่นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือเป็นการฉ้อโกงเรียบร้อยแล้ว ท่าน
 ว่าผู้ที่มีสิทธิที่จะร้องเรียนคัดค้านต่อศาลท้องถิ่นได้ภายในกำหนด
 ๑๐ วัน นับแต่วันเลือกตั้งผู้แทนตำบลนั้นเช่นไป เมื่อศาลได้
 รับคำร้องเรียนเช่นนั้นแล้ว ต้องรีบไต่สวนและวินิจฉัยชี้ขาดว่า ควรจะ
 ให้เพิกถอนผู้ใดได้รับเลือกตั้งนั้นหรือไม่ เมื่อศาลมีคำสั่งอย่างใดแล้ว
 ท่านให้รีบแจ้งคำสั่งนั้นไป ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดทราบโดยเร็ว

ถ้าศาลเพิกถอนผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว แต่คำสั่งของศาลไปถึงกรรมการ
ตรวจคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ภายหลังจากที่ผู้แทนตำบลนั้นได้
ออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรแล้ว ทำหน้าที่การออกเสียงของผู้แทน
ตำบลนั้นเป็นอันใช้ได้ กฎหมายเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไข
เพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๔๗๖ ระเบียบที่ ๒ มาตรา ๒๓.

ผู้แทนตำบลจะลาจากตำแหน่งได้ ด้วยสองประการ คือ

๑. เมื่อผู้แทนตำบลขาดคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่
กำหนดบัญญัติไว้ในมาตรา ๖ เช่นเป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน
ไม่สมประกอบ หรือเป็นผู้ที่ศึกษาเสียให้โทษ หรือมีความประพฤติ
เลวพลเป็นอาชญา.

๒. เมื่อผู้แทนตำบลขาดความเกี่ยวข้องกับตำบล ซึ่งคนเป็น
ผู้แทนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘ เช่นย้ายภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่
ไปอยู่ที่อื่น หรือไม่มีชื่อสังหาริมทรัพย์ในตำบลที่ตนเป็นผู้แทน เพราะ
ได้ขาย ให้เช่า หรือแลกเปลี่ยนที่ดินกับผู้อื่นเสีย กฎหมายเลือกตั้ง
พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๔๗๖ ระเบียบที่ ๒
มาตรา ๒๔

ผู้แทนตำบล จะอยู่ในตำแหน่งได้เท่า กับอายุ ของสภาผู้แทน
ราษฎร ซึ่งคนเป็นผู้เลือกตั้ง อายุของสภามี ๔ ปี ครั้นครบรอบหนึ่ง
ถาวร มาตรา ๑๘ ซึ่งบัญญัติว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้
อยู่ในตำแหน่งได้คราวละสี่ปี และกฎหมายเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕
แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ระเบียบที่ ๒ มาตรา ๒๕.

ถ้าสภาซึ่งผู้แทนตำบลเป็นผู้เลือกตั้งผู้แทนราษฎร มีอายุไม่ถึง ๔ ปี เช่นเมื่อพระมหากษัตริย์ทรงยุบสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งสมาชิกมาใหม่ หรือเมื่อราษฎรผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ เว้นจนประมาณศึกษามากกว่าถึงจำนวนทั้งหมด เช่นอาทิผู้แทนตำบลที่พ้นจากหน้าที่ตามอายุของสภาซึ่งตนเป็นผู้เลือกตั้งผู้แทนราษฎร.

การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร

การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร นั้นท่านให้ คำเียนตามลำดับดังนี้ คือ :-

๑. ราษฎรผู้มีสิทธิออกเสียงในตำบลเลือกตั้งผู้แทนตำบล ๑ ละหนึ่งคน.

๒. ผู้แทนตำบลในจังหวัดเลือกตั้งผู้แทนราษฎร จังหวัดละ หนึ่งคน ถ้าจังหวัดใดมีพลเมืองเกินกว่าสองแสน ท่านให้เลือกตั้งผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนทุก ๆ สองแสน.

กฎหมายเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๔๗๖ ระเบียบที่ ๒ มาตรา ๔.

กรณีผู้ที่มีสิทธิจะออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้ จะต้องเป็นผู้แทนตำบล ผู้ซึ่งมิใช่ผู้แทนตำบลแล้วจะออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรไม่ได้ ส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้แทนตำบล จะเป็นผู้ใดคนหนึ่งใดเมื่อมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายเลือกตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๖ ของจังหวัดหนึ่ง ๆ

เลือกตั้งผู้แทนราษฎรไว้คนหนึ่ง จะมีผลเมืองเท่าใดไม่เป็นข้อสำคัญ แต่ถ้าจังหวัดใดมีผลเมืองเกินกว่าสองแสน ให้เลือกตั้งผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นนอกคนหนึ่งทุก ๆ สองแสน.

ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรไว้ จะต้องประกอบด้วยเหตุดังกล่าวต่อไปนี้ คือ:-

๑. มีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ฉบับที่ ๒ มาตรา ๖.

๒. มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ หรือมีอสังหาริมทรัพย์หรือเป็นบุคคลที่เกิดในจังหวัดนั้น กฎหมายเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ฉบับที่ ๒ มาตรา ๘.

๓. ไม่เป็นข้าราชการรับพระราชทานเงินเดือนของรัฐบาลในตำแหน่งประจำจังหวัด ซึ่งตนสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร

๔. ต้อง มีชื่อว่า เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรที่ศาลากลางคณะจังหวัดนั้น ๆ

๑) ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ.

(๑) มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย แต่

(ก) ถ้าบิดาเป็นชาวต่างประเทศ จะได้แต่งงานกับมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม ต้องเป็นผู้ที่ได้เรียนหนังสือไทยจนได้ประกาศนียบัตร ชั้นมัธยมปีที่ ๓ หรือได้รับราชการประจำการตามพระราชบัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหารแล้ว หรือได้รับราชการ

ประจำแผนกอื่น ๆ ในตำแหน่ง ตั้งแต่เริ่มมีพนักงานขึ้นไปโดย มีเงิน
เดือนประจำแล้วไม่ต่ำกว่าห้า

(๒) ถ้าเข้าเกณฑ์แปลงชาติมาเป็นไทย ทั้งมีคุณสมบัติ
อย่างไรอย่างหนึ่งตามที่กำหนดไว้ใน (ก) หรือได้อยู่ในราชอาณาจักร
จักรสยามเป็นเวลาติดต่อกันนับแต่เมื่อได้แปลงชาติมาแล้วไม่ต่ำกว่า
สิบ

(๒) มีอายุสี่สิบสามปีบริบูรณ์แล้ว.

(๓) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๔) ไม่เป็นบุคคลที่มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือฉ้อโกง

ชานาเสพติดให้ไทย.

(๕) ไม่เป็นผู้ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลในขณะที่มีการ
เลือกตั้ง

(๖) ไม่เป็นภิกษุสามเณร นักพรตหรือนักบวช ในขณะที่มี
กายเลือกตั้ง

(๗) ไม่ถูกศาลพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิออกเสียง

(๘) ไม่เป็นบุคคลที่อยู่ในฐานะเห็นอกรเมือง ตามรัฐ

ธรรมนูญ มาตรา ๑๑

(๙) มีความรู้เทียบชั้นประถมสามัญ

(๑๐) ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดใด ทั้งมีความ
เกี่ยวข้องกับจังหวัดนั้น เช่นเป็นผู้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ หรือ
มีอสังหาริมทรัพย์ หรือเป็นบุคคลที่เกิดในจังหวัดนั้นถ้าแม่ ไม่เป็นผู้

กฎหมายการเลือกตั้ง

ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดใดอย่างใด อย่างหนึ่ง คงกล่าวมาผู้หนึ่งจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรไม่ได้.

๓) ข้าราชการรับพระราชเงินเค็ชชองรัฐบาล ในตำแหน่งประจำในจังหวัดใด จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรของจังหวัดนั้นไม่ได้ แต่อาจจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรในจังหวัดอื่นก็ได้ ถ้ามีความเกี่ยวข้องของในจังหวัดนั้น และถ้าได้ รับเลือกตั้งจากจังหวัดอื่นแล้วต้องลาออกจากตำแหน่งประจำการ การที่ท่านบัญญัติว่า ข้าราชการประจำการ เมื่อได้ รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรแล้ว ต้องลาออกจาก ตำแหน่งนั้น ก็เพราะเหตุว่าการ ปกครองอย่าง ระเบียบรัฐธรรมนูญ มีการแบ่งแยกอำนาจเป็น ๓ ชนิด คืออำนาจบริหารบัญญัติ อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจศาลฉะนั้นถ้าจะอนุญาตให้ ข้าราชการประจำซึ่ง ถูกเลือกตั้งเป็นผู้ แทนราษฎรยังคงรับราชการใน ตำแหน่งเดิม ก้วยแล้ว จะกลายเป็นคน ๆ เกี่ยวทำหน้าที่สองอย่างคือทางบริหาร บัญญัติ และทางนิติบัญญัติ ซึ่งไม่ ถูกหลักในเรื่องแบ่งแยก อำนาจ และนอกจากนั้นอาจจะทำให้เกิดเสียหายขึ้นได้ คือ ข้าราชการประจำ อาจจะใช้ อำนาจใน ทาง นิติบัญญัติ ออกกฎหมายให้ผลประโยชน์แก่ ตนโดยทางตรงหรือทางปริยายก็ได้

แต่การที่สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรคนใด ถูกเลือกตั้งให้เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวง หรือมิได้ว่าการกระทรวง ซึ่งมีหน้าที่ทาง บริหาร ไม่ทำให้ ผู้ใดรับบังคับของลาออกจากสมาชิกรัฐสภา นี้ เป็นข้อยกเว้นซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับถาวร มาตรา ๔๘ อนุญาตให้เขียนพิเศษ

ข้าราชการประจำการคนใดที่มีความประสงค์จะสมัครรับเลือก
เป็นผู้แทนราษฎรในจังหวัดซึ่งตนรับราชการอยู่ก็ได้ แต่จะต้องลา
ออกจากตำแหน่งหน้าที่ประจำการก่อนมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร

หนึ่งการใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับถาวรยังอยู่ในสมัยที่ ๒
คณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงมี ๒ ประเภทคือประเภทราษฎร
เลือกตั้ง และประเภทพระมหากษัตริย์ทรงตั้ง สมาชิกประเภท
ที่พระมหากษัตริย์ทรงตั้งนั้นเป็นทั้งข้าราชการประจำการและเป็นสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรด้วย ซึ่งเป็นข้อแตกต่างจากหลักว่าด้วยการแบ่ง
แยกอำนาจอีกอย่างหนึ่ง

๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรของจังหวัดใด จะ
ต้องลงชื่อสมัครณศาลากลางจังหวัดภายในเวลาที่กำหนดไว้ในพระ
ราชกฤษฎีกา วิธีปฏิบัติคือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร
ของชั้นในสมัคร ตามแบบซึ่งเจ้าหน้าที่ได้จัดทำไว้ ต่อข้าหลวงประจำ
จังหวัด เมื่อข้าหลวงประจำจังหวัดได้รับใบสมัครแล้ว จะต้อง
สอบสวนดูว่า บุคคลนั้นจะสมัครรับเลือกตั้งไปตามมาตรา ๖ และ
มาตรา ๘ หรือไม่ ถ้าข้าหลวงประจำจังหวัดตรวจสอบแล้วเห็นว่า
ผู้รับสมัครเลือกตั้งมีคุณสมบัติตามมาตรา ๖ แห่งกฎหมายเลือกตั้ง
และมีความเกี่ยวข้องกับจังหวัดนี้หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง ดังกล่าวไว้ใน
มาตรา ๘ แห่งกฎหมายเลือกตั้ง และทั้งไม่เป็นข้าราชการประจำ
การอยู่ในจังหวัดนั้นด้วยแล้ว ก็ให้ประกาศรับไว้ณะศาลากลางจังหวัด
โดยเร็ว

กฎหมายการเลือกตั้ง

เมื่อข้าหลวงประจำจังหวัดได้ ประกาศรับผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องทำเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งเป็นจำนวนสาม สิบบาทและรูดถ่ายของคณชนาคทกนวิสรูปมา มอบแก่ข้าหลวงประจำ จังหวัดก่อนวันเลือกตั้งผู้ แทนราษฎร อย่างน้อยเจ็ดวัน แล้วข้าหลวง ประจำจังหวัดจะต้องประกาศรายชื่อและรูดผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้ณศาลากลางจังหวัดนั้น ๆ ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดไม่นำเงินสามสิบบาท และรูดมา มอบให้แก่ข้าหลวงประจำจังหวัดภายในวันที่กำหนดไว้ ผู้ นั้นจะต้องถูกถอนชื่อออกจากเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นผู้แทนราษฎร

ถ้าข้าหลวงประจำจังหวัดไม่ยอมรับสมัคร ผู้สมัครมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องต่อศาลได้ วิธีพิจารณาและไต่สวนเรื่องนี้ทำนให้ นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ แทนตำบลกิติ หรือสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ แทนราษฎรกิติ ทำนว่าจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ แทนได้แต่เฉพาะ ตำบลเดียวหรือเฉพาะจังหวัดเดียว จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ แทนตำบล หลายตำบล หรือเป็นผู้ แทนราษฎรหลายจังหวัดไม่ได้ กฎหมายเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ฉะบับที่ ๒ มาตรา ๑๐

สมาชิกผู้ใดที่เคยเป็นข้าราชการประจำการมาแล้วเมื่อออกจากสมาชิกภาพโดยไม่มีความเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่งและมีความประสงค์จะเข้ารับราชการในตำแหน่ง หนึ่งเดียวกับ ตำแหน่ง ประจำการ เดิมอีก ทำนให้เจ้ากระทรวงทะเบียนบรรจุมหาชิกผู้ นั้น ถอนชื่อ

หนึ่งข้าราชการประจำการต้องลาออกจากตำแหน่งประจำการ เพราะตนได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรนั้น มีสิทธิที่จะได้รับบำเหน็จ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๑ มาตรา ๖ หรือพระราชบัญญัติข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๗๑ มาตรา ๖ ถ้าเป็นข้าราชการทหารอาจได้รับเบี้ยหวัดแทน ข้าราชการระเบียบการของทหารก็ได้

เมื่อได้มี พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร แล้ว การกำหนดวันเลือกตั้งผู้แทนราษฎรและข้าราชการสถานที่จะ ออกเสียงเลือกตั้งนั้น เป็นหน้าที่ของข้าหลวงประจำจังหวัดจะได้ ประ กาศและนัดหมายให้ผู้แทนตำบลทราบล่วงหน้าแล้วแต่จะสะดวก แต่ ที่ยังอยู่ในกำหนดเวลาที่พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการ กำหนด การ เลือกตั้งกำหนดไว้ ตัวอย่างเมื่อมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๗๖ การเลือกตั้งกำหนดไว้ ๒ เดือน คือเดือนพฤศจิกายน และธันวาคม เพราะฉะนั้นในระหว่างเวลา ๒ เดือนนี้ ข้าหลวง ประจำจังหวัดจะกำหนดวันใดก็ได้ สุดแล้วแต่ความสะดวกของจังหวัด หนึ่ง ๆ

การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร จะต้องมีการรวมการตรวจคะแนน เสียงอย่างน้อย ๓ คน กรรมการตรวจคะแนนเสียงจะเป็นผู้ใดผู้ หนึ่งก็ได้กฎหมายหรือกฎกระทรวงมหาดไทยมิได้ ระบุว่าจะต้องมีคุณสมบัติอย่างใดบ้าง เว้นแต่ท่านห้ามมิให้ทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งใน จังหวัดใดเป็นกรรมการตรวจคะแนนเสียงการเลือกตั้งจังหวัดนั้น ๆ

กฎหมายการเลือกตั้ง

กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๔๗๖ ฉบับที่ ๒ ข้อ ๑๕
 กรรมการตรวจคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผู้แทนราษฎรมี ข้าหลวงประจำ
 จังหวัดเป็นผู้เลือกตั้ง

ซึ่งข้าหลวงประจำ จังหวัดจะ ต้อง เตรียมบัตร ออกเสียงและ
 หีบบัตร ออกเสียงสำหรับ มอบให้ กรรมการ ตรวจ คะแนน เสียงก่อนวัน
 เลือกตั้ง บัตรออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรให้ ใช้ กระดาษขาวและ
 เรียกโดยย่อว่า “บัตรขาว” ซึ่งต่างกับบัตรออกเสียงเลือกตั้งผู้แทน
 คำบลให้ ใช้ กระดาษสีเหลือง และเรียกโดยย่อว่าบัตร เหลือง ใน
 บัตร ออกเสียงเลือกตั้งผู้ แทนราษฎร นั้นจะ ต้อง ปรอดนามจังหวัด และ
 ประทับตราไว้ เป็นสำคัญ

ในวันออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ผู้แทนคำบลจะต้อง
 ไปแสดง ตนต่อ กรรมการ ตรวจคะแนนเสียงเพื่อรับบัตร ออกเสียงด้วย
 ตนเองจะ ต้องให้ ผู้ใดมารับบัตรออกเสียงเพื่อลงคะแนนแทนคนไม่ได้ กฎ
 กระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติเลือกตั้ง พ.ศ.
 ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๔๗๖ ฉบับที่ ๒ ข้อ ๑๐

เมื่อกรรมการตรวจคะแนนเสียงได้ มอบบัตร ออก เสียงให้แก่
 ผู้แทนคำบลคนใดแล้ว จะต้องมีหมายไว้ในบัญชีรายชื่อว่า ผู้แทน
 คำบลนั้นได้ มารับบัตร ออกเสียงไปแล้ว และเมื่อผู้ แทนคำบลนำ
 บัตร ออก เสียง ซึ่งตนได้ ภา ซึ่ง ผู้ สมิ คร วั บ เลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร

กฎหมายการเลือกตั้ง

ตามจำนวนที่นั่งที่จังหวัดนั้นจะมีผู้แทนราษฎรได้ ไปใส่ที่บัตร ออกเสียงแล้ว เช่นถือว่าผู้แทนตำบลนั้นได้ลงคะแนน ออกเสียง เลือกตั้งผู้แทนราษฎรแล้ว. ในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ข้าหลวงประจำจังหวัดมีหน้าที่คอยควบคุมดูแลกิจการในจังหวัดนั้นๆ และตรวจตราให้กรรมการอำเภอได้ดำเนินการไปตามพระราชบัญญัติและกฎนี้

กำหนดเวลาออกเสียงให้ เริ่มแต่เวลา ๘.๐๐ นาฬิกาถึง ๑๕.๐๐ นาฬิกา เมื่อหมดเวลาออกเสียงกรรมการตรวจคะแนนเสียงจะได้ ประกาศปิด ที่บัตร ออกเสียงไม่อนุญาตให้ผู้แทนตำบลลงคะแนนเสียงอีกต่อไป แล้วกรรมการตรวจคะแนนเสียงทั้ง ๓ คนจะได้ พร้อมกันประชุมเช็คที่บัตร ออกเสียงตรวจนับคะแนนว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดได้คะแนนเสียงเท่าใด และบันทึกไว้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนไหนได้ คะแนนเท่านั้น

เมื่อใดปรากฏว่า การกาบัตร ออกเสียงของผู้แทนตำบลมีกาช้ของผู้สมัครเลือกตั้งเกินกว่าจำนวนที่จังหวัดนั้นจะมีผู้แทนราษฎรได้แล้ว บัตร ออกเสียงนั้นทำไม่ได้ นับเป็นคะแนน และกรรมการตรวจคะแนนเสียงต้องบันทึกลงไว้ในบัตร นยว่า “ใช้ไม่ได้”

ในการตัดสินช้ชากว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดได้ รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรนั้น มีหลักดังนี้คือ

- ๑ สำหรับจังหวัดที่มีผู้แทนราษฎรได้ คนเดียวแล้วผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งที่มีคะแนนสูงสุดเป็นผู้แทนราษฎร

กฎหมายการเลือกตั้ง

๒ สำหรับจังหวัดที่มีผู้แทนราษฎรได้มากกว่าคนหนึ่งคนขึ้นไปแล้ว ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีคะแนนสูงตามลำดับลงมาเป็นผู้แทนราษฎรจนครบตามจำนวน.

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้คะแนนเสียงเท่ากัน ท่านให้ถือว่าผู้มีอายุสูงกว่าเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง เมื่อกรรมการตรวจคะแนนเสียงได้ตัดสินชี้ขาดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดเป็นผู้แทนราษฎรแล้ว ให้รายงานผลของการเลือกตั้ง เสนอต่อข้าหลวงประจำจังหวัดโดยเร็ว และเมื่อข้าหลวงประจำจังหวัดได้รับรายงานแล้วให้รีบประกาศชื่อผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรไว้ที่ศาลากลางจังหวัด หรือที่ซึ่งประชาชนอาจจะแลเห็นได้ โดยสะดวก

เมื่อการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเสร็จแล้ว ข้าหลวงประจำจังหวัดจะต้องรีบรายงานผลของการเลือกตั้งไปยังกระทรวงมหาดไทยโดยเร็ว เพื่อกระทรวงมหาดไทยจะได้รายงานไปยังสภาผู้แทนราษฎรต่อไป.

ในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรคราวใด ถ้าบุคคลใดมีความเห็นว่า การเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยชอบ ท่านว่าผู้นั้นมีสิทธิที่จะร้องคัดค้านต่อข้าหลวงประจำจังหวัดได้ แต่การที่จะทำคำร้องคัดค้านนั้น จะต้องรีบนำข้อความมายื่นต่อข้าหลวงประจำจังหวัดภายใน ๒๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเป็นอันไป ถ้าพ้นกำหนดเวลานั้นแล้ว จะร้องคัดค้านไม่ได้ เมื่อข้าหลวงประจำจังหวัดได้รับคำร้องคัดค้านแล้ว จะต้องรีบรายงานไปยังกระทรวง

มหาคไทยโดยเร็ว และขอให้กระทรวงมหาคไทยนำส่งคำร้องคัดค้านไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎร การที่ท่านมิได้ให้อำนาจศาลพิจารณาในส่วนคำคัดค้านในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรนี้ ก็เนื่องด้วย การแบ่งแยกอำนาจระหว่างนิติบัญญัติ และอำนาจศาลประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งผู้แทนราษฎรเป็นผู้ที่ได้รับมอบอำนาจอธิปไตย หรือ อำนาจสูงสุดของประเทศจากราษฎรทั้งหลาย ฉะนั้นการที่ระพจารณา ชี้ขาดว่าการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร จะ เป็นไปโดยที่ชอบหรือไม่ จึงเป็นหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นที่จะตัดสินคดีขาดได้

เมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรได้รับคำร้องคัดค้านแล้ว จะ ต้องนำเสนอสอบข้อที่ประชุมของสภา สภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่จะ ต้องสอบสวนคดีหลักฐานว่าการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรซึ่งมีผู้ยื่นคำร้อง คัดค้านนั้นได้ เป็นไปโดยมิชอบหรือไม่ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้ สอบสวนคดีแล้ว เห็นว่าการเลือกตั้งนั้นได้ เป็นไปโดยชอบด้วยกฎ หมายแล้ว ก็ลงมติให้ยกคำร้องคัดค้านเสีย การวินิจฉัยชี้ขาดของ สภาผู้ เป็นคำวินิจฉัยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปร้องเรียนอุทธรณ์ ฎีกาต่อไปอีกไม่ได้ แต่ถ้าสภาผู้แทนราษฎรได้สอบสวนคดีเห็นว่า การเลือกตั้งนั้นได้ เป็นไปโดยมิชอบ หรือมีมลทินว่าการเลือกตั้ง นั้นได้กระทำไปยังไม่เป็นที่สุด ก็คง ตาม ที่ กฎหมาย หรือ กฎกระทรวง มหาคไทยได้บัญญัติไว้แล้ว สภาก็ลงมติว่าคำร้องคัดค้านนั้นฟังชัน และให้การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่อีก ในกรณีเช่นนี้ ประธาน สภาจะได้ ส่งเรื่องราว กลับคืนไป ยังกระทรวงมหาคไทย และ แจ้ง มติ ของสภาผู้แทนราษฎรให้ ทราบ ด้วย เมื่อ กระทรวง มหาคไทย

กฎหมายการเลือกตั้ง

ได้รับค่าจ้างความของประธานสภาแล้ว จะได้รับมีคำสั่งไปให้
ข้าหลวงประจำจังหวัดเพื่อกำเนินการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรใหม่

ในระหว่างเวลาที่ สภายัง มิได้มี การสอบสวณ และวินิจฉัย
ขาดการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรนั้น ท่านได้ ถิ่นว่าผู้แทนราษฎรซึ่ง
กระทรวงมหาดไทยได้ รายงาน มา นั้นได้รับ เลือก ตั้ง ขึ้นโดย ถูกต้อง
แล้ว และมีสิทธิบริบูรณ์อย่างผู้แทนราษฎรทั้งหลายอื่น เช่นใน
การที่ระออกเสียงลงคะแนนก็ดี กล่าวด้วยคำใดๆ หรือแสดง
ความเห็นอย่างใดๆ ในสภาได้ ผู้ใดระฟ้องร้องมิได้

ถ้าปรากฏว่าในจังหวัดใด มีผู้ สัมคร์รับเลือกตั้งเป็นผู้แทน
ราษฎรแต่คนเดียว ไม่มีผู้ สัมคร์รับเลือกตั้งเป็นการแข่งขันกัน
แล้ว เมื่อถึงกำหนดวันเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ผู้ สัมคร์รับ
เลือกตั้งคนนั้นเป็นอันว่าเป็นผู้แทนราษฎรได้ โดยราษฎรไม่ต้องออกเสียง
ลงคะแนน กฎหมายเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติมพุทธ
ศักราช ๒๔๗๖ ระเบียบที่ ๒ มาตรา ๓๔

การที่ผู้ใดได้ออกเสียงลงคะแนนผู้แทนแล้ว ภายหลังจากวัน
เลือกตั้งผู้แทน เกิดมีการพิจารณาคดีในโรงศาล ซึ่งมีประเด็นจะต้อง
สืบว่าผู้ ที่ออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนนั้น ได้เลือกตั้งคนใดไปเช่นนี้ ท่านว่า
ผู้ ที่ออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนนั้นมีสิทธิจะไม่ตอบคำถาม หรือไม่จำเป็น
ต้องเปิดเผยความว่าตนได้ออกเสียงลงคะแนนเลือกของผู้ใดได้ ไม่เป็น
การผิดหรือชี้อำนาจศาลอย่างใด เพราะกฎหมายได้อนุญาตให้
ผู้ ที่ออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนไม่เปิดเผยความในข้อนี้ได้

หนึ่งกรรมการตรวจคะแนนเสียง หรือเจ้าพนักงาน ซึ่งมีหน้าที่
อื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวเนื่องการเลือกตั้งนี้ ย่อมทราบดีเสมอว่าผู้ใดออกเสียง
เลือกตั้งให้แก่ใคร โดยเหตุนี้ท่านจึงบังคับห้ามมิให้กรรมการตรวจ
คะแนนเสียงและเจ้าพนักงานผู้ มีหน้าที่เปิดเผยว่าผู้ใดออกเสียงเลือก
ให้ผู้ใด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ให้ผู้ใดออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนได้รับ
ความเสียสละชีวิตในภายหลัง.

ในการเลือกตั้งผู้แทนตำบล ผู้แทนราษฎร ก็ที่ท่านได้
บรรดานายจ้างผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนบริษัทและห้างร้านใด ๆ ต้อง
ให้ความสะดวกแก่คนในบังคับบัญชาหรือลูกจ้างของตน ในวันเลือกตั้งผู้
แทนตามสมควร หัวหน้าที่กระทรวงทบวงกรมก็ต้องให้ความสะดวกแก่
คนในบังคับบัญชาของตนในวันเลือกตั้ง ผู้แทนแต่อย่าให้เสียราชการ
เพื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ผู้แทนตำบล หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งจะได้
มีเวลาไปในการเลือกตั้งนั้นได้.

วิธีเลือกตั้งผู้แทนราษฎรทั้งที่ได้บรรยายมาข้างบนนี้เกี่ยวแก่
การเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ ๑ ส่วนสมาชิกประเภทที่ ๒ นั้น ในชั้น
ต้นพระมหากษัตริย์ ทรงประกาศพระราชกฤษฎีกา ตั้งชั้นตามรัฐธรรมนูญ
ฉบับดวาร มาตรา ๖๕

ต่อไปเมื่อจะเลือกตั้งบุคคลเข้าแทนในตำแหน่งสมาชิกประเภท
ที่ ๒ ที่ว่าง หรือจะต้องตั้งสมาชิกเพิ่มจำนวนขึ้นก็ดี หรือจะต้องปลด
สมาชิกเพื่อลดจำนวนลงก็ดี เพื่อให้สมาชิก ประเภทที่ ๒ คงมี
จำนวนเท่ากับสมาชิกประเภทที่ ๑ ท่านให้สมาชิกประเภทที่ ๒
ที่มีอยู่ในขณะนั้นประชุมเลือกตั้ง หรือปลดตามจำนวนที่กำหนด.

สมาชิกประเภทที่ ๒ นี้ จะอยู่ในตำแหน่งตลอดวาระที่ใช้
 บวกระยะกาลแห่งรัฐธรรมนูญ คือหมายความว่า ถ้าราษฎรผู้มีสิทธิ
 ออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรม
 นูญนี้ ใ้รับการศึกษาขยประถมศึกษาสำมัญมากกว่ากึ่งจำนวนทง
 หมกแล้ว สมาชิกประเภทที่ ๒ เป็นอิสระงปไป โดยจะต้องมีการเลือก
 ึ่งผู้แทนราษฎรขึ้นมาใหม่ทั้งหมด คือมีสมาชิกประเภทที่ ๑ ประเภท
 ึ่งเดียว แต่ถาราษฎรผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎรยังมีการศึกษาไม่ขยประถมศึกษาสำมัญ มากกว่ากึ่งจำนวน
 ึ่งทั้งหมด สมาชิกประเภทที่ ๒ จะอยู่ในตำแหน่งใ้ ๑๐ ปี นับตั้ง
 ึ่งแต่วันใ้ พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว
 พ.ศ. ๒๔๗๕ ึ่งเมื่อพ้น ๑๐ ปีแล้วจะต้องมีการเลือกตั้งผู้แทน
 ราษฎรใหม่ทั้งหมด และสมาชิกของสภาผู้แทนราษฎรจะมีแต่
 ึ่งประเภทเดียว คือ สมาชิกที่ราษฎรเลือกตั้งขึ้น ส่วนสมาชิกประเภท
 ึ่งที่ ๒ เป็นหมดอายุ.

ตัวอย่าง ข้อถามข้อซัก กฎหมายการเลือกตั้ง

๑. การจำกัดสิทธิออกเสียงมีกี่ประเภทตามที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญหนวยนาประเทศ ?
๒. ทำไมจึงต้องมีการเลือกตั้ง ?
๓. ท่านเข้าใจอย่างไรในเรื่องการเลือกตั้ง คนเดียวหรือหลายคน ? มีทางทิศทางเสียอย่างไร ?
๔. ทามกฎหมายเลือกตั้งของประเทศสยาม สำหรับผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งนั้น มีข้อจำกัดในเรื่องทรัพย์สินหรือเรื่องการศึกษาหรืออิสสระในการทำมาตาทกนอยู่บ้างหรือไม่ ?
๕. ราษฎรใน ประเทศ สยาม ถูก บังคับให้ ออก เสียง เลือก ตั้ง ผู้แทนราษฎรหรือเปล่า ?
๖. ถ้าการออกเสียงเป็นสิทธิของราษฎร หรือเป็นหน้าที่ตามกฎหมาย จะเกิดผลต่างกันอย่างไร ?
๗. ที่ว่าผู้แทนราษฎรมีหน้าที่เป็นตัวแทนของราษฎรนั้น ท่านเข้าใจว่าเหมือนกับลักษณะกฎหมายลักษณะตัวแทนหรือไม่ ?
๘. เหตุใดผู้แทนราษฎรจึงไม่จำเป็นต้องอยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใดๆ ?
๙. ในประเทศที่ยังคับว่าการออกเสียงเป็นหน้าที่ของราษฎรนั้น มีการลงโทษผู้ไม่ออกเสียงอย่างไรบ้าง ?

ตัวอย่าง ข้อถามข้อซัก กฎหมายการเลือกตั้ง

๑๐. ถ้าถือว่าผู้แทนราษฎร เป็นตัวแทนตามลักษณะตัวแทนที่มีอยู่ใน
ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แล้วจะเกิดผลอย่างไร ?
๑๑. ถ้าถือว่าผู้แทนราษฎร เป็นผู้แทนแต่ละเฉพาะผู้ที่เลือกตั้งคน
มาแล้วจะเสียผลอย่างไร ?
๑๒. การที่ถือว่าผู้แทนราษฎร ไม่เป็นผู้แทนแต่ละเฉพาะผู้ที่เลือกตั้ง
แต่เป็นผู้แทนของปวงชนชาวสยามนั้น มีเหตุผลอย่างไร ?
๑๓. ในประเทศที่มีคณะพรรคการเมืองนั้น เหตุใดหัวหน้าของ
คณะพรรคการเมืองจึงมีหวังว่าตนเองจะได้เป็นรัฐมนตรีหรือ
เสนาบดี ?
๑๔. เหตุใดประเทศฝรั่งเศสจึงมีคณะพรรคการเมืองมากมาย
๑๕. คณะพรรคการเมืองเกี่ยวกับการออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎร
อย่างไร ?
๑๖. โครงการนครนิวยอร์ก่างที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแถลงเพื่อชวนให้
ราษฎรออกเสียงให้แก่ตนเอง ผู้ที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นเพียง
ใด ?
๑๗. ความเห็นที่ว่า “ผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของประเทศชาติ ไม่
ใช่ผู้แทนของราษฎรหมู่ใดหมู่หนึ่ง” นั้นท่านเข้าใจอย่างไร ?
๑๘. ให้อธิบายการออกเสียงโดยตรง—โดยทางอ้อม—โดยเพิ่ม
คะแนนเสียง และการออกเสียงได้หลายแห่ง
๑๙. ผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ของประ
ภพด้วยคุณสมบัตินั้นอย่างไรบ้าง เพราะเหตุใดจึงมีคุณสมบัตินั้น
นั้น ?

๒๐. นอกจากคุณสมบัติที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกผู้แทนตำบลจะต้องระวังสิทธิของตนอย่างไรซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการใช้สิทธิอันเกี่ยวกับเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติด้วย?
๒๑. ให้อธิบายถึงการสมัครรับเป็นผู้แทนตำบลนับตั้งแต่คุณสมัครตลอดจนวิธีปฏิบัติ
๒๒. การเลือกตั้งอาจมีชนใดช่วยเหตุไต่บ้าง?
๒๓. ผู้แทนตำบลย่อมขาดจากหรือออกจากตำแหน่งได้โดยเหตุใดประการ?
๒๔. การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรดำเนินโดยลำดับอย่างไร?
๒๕. ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรได้ จะต้องประกอบด้วยคุณสมบัตินั้นและเหตุอย่างไรบ้าง?
๒๖. ข้าราชการรับพระราชทานเงินเดือนของรัฐบาล จะสมัครเป็นผู้แทนราษฎรได้หรือไม่?
๒๗. สมาชิกผู้แทนราษฎรในปัจจุบัณนี้ ได้รับเลือกตั้งขึ้นโดยวิธีการตามกฎหมายเลือกตั้งทุกท่านหรือไม่?
๒๘. ในการตัดสินเด็ดขาดว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรนี้ มีหลักอย่างไร?
๒๙. สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเป็นสิทธิชนิดใด?
๓๐. วิธีเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๑ นั้นได้ปฏิบัติมาอย่างไร? และจะปฏิบัติต่อไปเพียงไร?